

SLNEČNÍK

KULTÚRNO-LITERÁRNY ČASOPIS

4

06 / 2016

Obsah

- 3 Úvodník
- 4 Peter Šípoš, poézia
- 8 Rudolf Majtán: Pletky - zmätky (poviedka)
- 16 Lucia Lenická: Hnijúc jablko
(Textperiment)
- 17 Peter Hupka, poézia
- 18 Tomáš Kučírek: Sprievodca po neexistujúcej
krajine (cestopis zo Sýrie)
- 26 Juraj Majtán: Christiane F. - Můj druhý
život (recenzia)
- 28 Kata J. Szida, poézia
- 32 Juraj Majtán (mikropoviedky)
- 36 Lucia Huňadová (poviedky)
- 38 Zoltán Kőrös: The Seeds - Pionieri flower
punku (hudobný antikvariát)
- 43 Damian Čataj, poézia
- 45 Ján Marko: Čierna mačka (poviedka)
- 48 Literárne soirée
- 50 Dôležité!!! (Záveričník)

Úvodník

Milí potenciálni čitatelia,

už po štvrtýkrát sa s nami môžete stretnúť, v papierovej alebo digitálnej forme, na kultúrno-umeleckej pôde Slniečnika a nazrieť do jeho obsahu. Vďačíme v prvom rade vám, ktorí ste do neho prispeli, ale rovnako aj Nitrianskej komunitnej nadácii, kde sme získali podporný grant v programe Reydel pre Nitru 2016. Bez takejto podpory by sme nemohli pokračovať ďalej. Pevne veríme, že získanú dôveru naplno kladne využijeme pre všetkých tých, ktorí majú záľubu v umení. Budeme radi, ak nám napíšete vaše dojmy a postrehy, čo sa vám na Slniečniku páči a čo nie, alebo ak budete chcieť prispieť do neho svojou tvorbou, môžete nás kontaktovať na náš redakčný email slniecnik.redakcia@gmail.com. Tak smelo do toho! Myslím do čítania :)

- Juraj Majtán -

Peter Šípoš

poézia

(IDOLY)

keby si tričko chcela
trošku sa začnem pýriť
v podobe spasiteľa
s nápisom Majko Spirit

čo všetko z neho musia
teraz keď nahor letí
mrkol som na Rytmsusa
vraj ešte nemá deti

a už len zašlé zimy
snáď zohreješ sa s nimi
veď najradšej by oni

zistili ako na to
a nie tak obohrato
byť idol z retro vôní

(ČAS)

si triafala presne
v hodinách na celé
zmierovacie stoly

dnes si tam
fúkam popálenia
od polievok za minútu

(DOPÍSANÉ)

som ulica pre blázna
brezy za to nemôžu
dopísané modré

toje čiarky
zostali v Nabokovovi
a starnú so mnou
zatiaľ neschválené

(DENTÁLNA HYGIENA)

už vibrujem
iba kefkou
a nie so slákom

treba ju dostať
medzi zuby

skúšam inzerciu
na violončelistku

a ak sa podarí
zahryzneme sa
do sláčikového
know how

(ŽENA)

závislá od seba
sa viedla lesom

ten poprosil ženu
aby všetkých naučila
princíp absolútna

nebyť odporu
a logiky fyzikov
patentový úrad
by schválil
perpetuum mobile

(ROZLÚČKA)

štrk s kovom a potom plyš
za nádej všetko krotké
len moja nech lepšie spíš
v nebeskej maringotke

mám roky a dospelým
vylejem tie gospely

zvedený skratkou v prúde
po tebe ticho budem

”

Peter Šípoš sa narodil v roku 1964 v Topolčanoch. Vyštudoval ekonómiu na VŠE v Bratislave, dnešnej Ekonomickej univerzite. Tejto profesii sa aj dnes venuje v rodných Topolčanoch. Poéziu začal písať pred ôsmimi rokmi, po turbulenciách v jeho živote. Najskôr to bolo na literárnych weboch, neskôr súťažne. Za tri roky si ho povšimla porota vo viacerých súťažiach, napríklad v súťaži poézie Zrkadlenia 2014, Literárna Villa Zerna 2014, O Cenu Slovenského učeného tovaríšstva 2015, Poetická Lubovňa 2016, v ktorých získal prvé miesto. Aj v ďalších súťažiach sa ocitol v trojici ocenených (Jurinova jeseň 2014, 2015, Tak píšem ja 2013, Gerbócová lit. Snina 2014, O Cenu J. Braněckého 2014...), alebo medzi autormi so špeciálnou cenou, či uznaním (Literárna Senica 2013, Krídla I. Laučička 2014, Gorazdov lit. Prešov 2015)... Jeho poetickým krédom je skúšanie „rôznych básnických jazykov“ volnou, ale už aj viazanou formou. V apríli 2015 sa stal spoluzakladateľom literárneho klubu TakSi Topolčany.

(OKO ALEBO JEHO NESPAVOŠŤ)

keď už chce vypnúť na noc – slastne
z jej moci brva klipne po stý raz

tak verne roznožená nad svoj čas
s plynúcim marsom nevyhasne

červené oko v pasci z postelí
nedá sa uspať ani vystreliť

(ICH MORBÍDNE ZVRATY)

po vetre plávajú
aj slová, ktorým ustlal

kým každé zvratné v ústach
prefarbí iba ju

z lásky mu stihnú zaslať
rozsudok rovno na klát

(SLABOSŤ TELOM)

pršala z tela svojim
ako tma bláznov po iných

aj koža bola zo sliny
kovová z paranojí

to telo prší na leto
len hadie ale poprie to

(PLATONICKY)

dopoly budem od pohnútky
odpoly nastavený na stredú

blázni ma ďalší týždeň dopredu
utoroky nie sú ani štvrtky

po zuby nový ako pondelky
bol piatok ale padol na Veľký

(ŽE BY METAFORA?)

neviem, kde presne je
preto, ak niečo spraví

tak v tieni za poznaním
len z anomálie

vystihnúť mieru svetla
aby s ňou neulietla

(JASKYNNÉ NOKTURNO)

tma vpúšťa lemovanie svetlom
za tiene založí čas – zozlatne

na mokré vnútro celkom nezvratne
ako ju kľbko lúčov pretlo

do kútov v netopieroch prebehli
svetelné paralely predohry

Rudolf Majtán

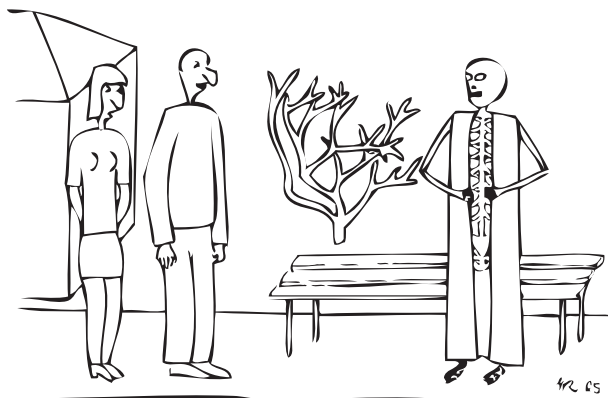
poviedka

(PLETKY - ZMÄTKY)

Ešte počas môjho štúdia na výške pomaly dohasínala popularita stretiek cez teletext, a naopak, do popredia sa začali drať zoznamky na internete. Ten bol ešte v plienkach, a tak mnohí skúšali, čo to dá. Keďže zvedavosť patrila vždy na predné stránky v mojej hrubej knihe slabostí, tomuto pokušeniu som veru nemohol odolať. V tom období som vo vnútri pociťoval silné vákuum, a tak som ho potreboval niečím zaplniť. Najlepšie nejakým fajn zážitkom, novým impulzom alebo spriaznenou dušou. Približne v tom čase sa takýmto spôsobom podarilo zoznámiť môjmu kamošovi s bystrou, peknu a pohodovou holkou. Tak som si povedal, že to skúsím aj ja.

Hneď ako som sa dostal k počítaču, rýchlo som si založil mail, vyhľadal zoznamku, a to bolo v ten deň asi tak všetko. Totiž internet bol vtedy len v škole na chodbách, kde za počítačom človek nesedel, ale musel stáť. A za ním dvaja, traja študenti, ktorí čakali v rade, kým sa im konečne uvoľní miesto. Pripadalo mi to ako natrieskaný výčap na stanici u Anky, len na stojáka nestáli štamgasti tekutých pochutín, ale štamgasti virtuálneho sveta. V podstate to bolo aj jedno, keďže obidva nástroje mali rovnakú funkciu. Pomáhali unikať z reality. Takto som chodil deň po dni na internet a postupne som si budoval profil. Až prišiel konečne čas, kým som si podal inzerát. Tento môj prvý pokus bol neúspešný, nikto naň nereagoval. Tak som si podal ďalší. Bingo. Odpísala mi jedna baba. Po pár mailoch vysvitlo, že býva pri ukrajinských hraniciach v nejakých Pinkovciach. Hneď som zhodnotil, že nie som žiadna pinka, ktorá by za pár hodín dokázala preletieť celých štyristo kilometrov na východ. Takýto výlet by ma stál všetky usparené prachy, čo som ťažko vydoloval na brigádach. Preto som zmenil taktiku. Už som si nepodal žiadny inzerát, ale odpísal som jednému dievčatu z okolia môjho bydliska, ktoré na zoznamke samo hľadalo spriaznenú dušu. Napísal som niečo stručné o sebe a čakal. Reakcia prišla hneď na druhý deň. Tiež rovnako stručná. Povedal som si, že takto to ďalej nejde. Musím nejakú prelomiť ľady. Veď sám som neznášal, ak mi niekto odpovedal jednou či dvomi vetami. Odhodlal som sa rozvinúť nasledujúci mail a prezradiť v ňom o sebe viac podrobností. Napríklad v akom znamení som sa narodil, akých autorov čítam, v čo verím, akú hudbu počúvam, na aké miesta rád chodím alebo ktoré lokality túžim raz navštíviť... Natukal som to všetko do počítača a poslal. A ďalej čakal na reakciu. Pozerám na druhý deň svoj mail. Nič. Schránka prázdna. To isté zopakujem na ďalší. S rovnakým výsledkom. A keď som ani na tretí deň nedostal žiadnu poštu, obraciam pozornosť úplne inam. Začínam si písať s inými potenciálnymi múzami. Ako tak dni plynuli, postupne som úplne zabudol na to, že som sa niekomu o sebe rozpisoval podrobnejšie. Asi o tri týždne vidím v maili poštu. Otvorím ju a začnem čítať. Podlomili sa mi kolená, rozbúšilo sa srdce. Šúcham si oči, či je to pravda. Stále neverím tomu, čo je tam napísané. Nejaká baba mi píše o sebe, opisuje sa presne ako ja. Je rovnakého znamenia, počúva rovnakú hudbu, má rovnaké sny a túžby, inklinuje k identickej

životnej filozofii... No proste moja druhá vrana, kozmické dvojča, bytosť z rovnakej monády. Preblesklo mi hlavou, že sa na mňa usmialo šťastie. Konečne pán Boh vypočul moje modlitby. A poslal ku mne dobrú vílu, ktorá je vyrobená pre mňa. V tej eufórii som takmer od radosti skríkol: „Hej, vrchný, jedno pivo pre všetkých. Na môj účet.“ Rýchlo som si však uvedomil, že nie som v putike na stanici u Anky, ale na akademickej pôde. Aj keď rovnako postojačky ustajnený za stolom. Vydýchal som sa, skonsolidoval svoje myšlienky a pomaly som vyfúkával do klávesnice slová plné nadšenia. O tom, akí sme si podobní, ba priam identickí. O tom ako to nemôže byť náhoda, že sme sa museli stretnúť už v minulom živote. A teraz sa naše cesty opäť spojili. Ešte raz som si skontroloval to, čo som napísal a správu som jej poslal. Celý deň som sa znášal ako v opare, hvízdal som si pri všetkých činnostiach a vo vnútri som nosil blažený pocit. Tešil som sa na jej reakciu. Medzitým som dumal, ktorá baba mi to mohla napísať, keďže z toľkých nickov a informácií som už strácal prehľad. Áno, je to tá, na ktorej inzerát som reagoval asi pred tromi týždňami. Nijako som sa nezamýšľal nad tým, prečo mi odpísala tak neskoro. Na druhý deň som sa zobudil, rýchlo umyl a obliekol. Nohy som si išiel dolámať za internetom. Nabehol som do školy, napriek tomu, že v ten deň som mal voľno. Otvorím svoju schránku a tam nič. „Škoda,“ povzdychol som si, ale však hádam ani ona nemá doma internet. Určite to nečítala. Do školy prídem ešte navečer a opäť si pozriem poštu. Opäť schránka prázdna. Takto to pokračuje ďalší a ďalší deň. Asi tak po týždni mi to nedá a rozhodnem sa pozrieť ešte raz na ten osudný mail. Čo mi tam vlastne písala a aká bola moja odpoveď, keď spätná väzba neprišla zatiaľ žiadna. Otvorím mail, pri ktorom som zistil, že sme prakticky rovnakí. Čítam, čítam, nič podozrivé nevidím. Zrazu sa mi prst pri koliesku myši šmykne a koliesko sa dá do pohybu. V tom sa spustí scrolling stránky. A čo nevidím. Pod textom leží ďalší mini text, ktorý som si predtým nevyšimol. Asi tak do dvoch viet zhrnutá odpoveď na predchádzajúci úsek. Pomaly začínam šípiť, čo sa deje. To sú ale móresy!!! Čo to má znamenať??? Ako si niekto mohol dovoliť odpovedať tak, že sa neunúval ani zmazať moje predchádzajúce riadky. Alebo aspoň svoju reakciu nedal pred moje písmenká. Booooože, ja som vól. Celý ten čas som si písal sám so sebou. A odpovedal som si na vlastný myšlienkový výlev. Hmmm, ale kto si má v tom zhone všetko pamätať, že čo a komu napíše? Ani sa nečudujem, že mi už neodpísala. Nevadí. Bol som aspoň celý týždeň platonicky zalúbený sám do seba. Druhí ľudia dokážu byť po celý život zamilovaní do svojej maličkosti až posadnutou láskou a nehanbia sa za to. Čo mi však vrtalo hlavou, čo si dotyčná osoba o mne môže asi myslieť.

To je miestny exhibicionista. V poslednom čase, aby na seba upútal pozornosť, sa začal vyzliekať aj z kože.

Živo som si predstavoval dialóg s jej kamarátkou: „Povedz, kedy bude stretko?“ „Aleeee, nič z toho nebude, ten trpel virtuálnou samomluvou...“

Po tomto autoromániku som si dal na niekoľko týždňov od internetu pokoj. Aj tak začínalo skúškové obdobie a na takéto aktivity nezostávalo veľa času. Medzitým som si predsavzal lepšie preštudovať tematiku o tom, ako sa píše a najmä čítajú maily. Predsa len predomnou bolo jedno svetielko na konci tunela. Tesne po skúškovom kamoš oslavoval narodeniny. Pozval ma na párty. Sľuboval, že rodičia odchádzajú na víkend niekde preč, a tak celý byt bude patriť len nám. Vraj prídu aj nejaké baby, ktoré ešte nepoznám.

Nastal deň, na ktorý som sa toľko tešil. S pár kamošmi sme išli kúpiť oslávencovi nejaký darček. Samozrejme, nezostalo len pri nakupovaní. Cestou sme stiahli flašu domácej, zastavili sme sa ešte v našom oblúbenom podniku na pár pív a v dobrej náladičke sme išli gratulovať. Dorazili sme na miesto. Zaklopali sme na dvere. Kamoš otvoril s veľavravným úsmevom na tvári. Potriasli sme mu rukou, zablahoželali a odovzdali darček. Usadil nás pri

stole, pričom som si vybral miesto, kde som mal najbližšie k arašidom, marlenke a hruškovi. Zábava sa mohla začať. Otvorila sa nová flaša. Pustila sa hudba na plné pecky. A došlo aj k pospevovaniu. Vrava neprestávala. Smiech bolo počuť až von z bytu. Asi tak o hodinu prišli baby, ktoré som predtým nepoznal. Mal som šťastie, usalašili sa pri mne. Zoznámili sme sa. Jedna sa volala Gabika a druhá Evička. Postupne som s nimi nadviazal rozhovor. Zrazu som nevedel, kde si mám hlavu otočiť. Musel som sa na striedačku venovať ľavej strane, kde sedeli už moji starí známi, a potom následne aj pravej strane, kde sedeli ony dve. V jeden moment, keď som bol práve otočený ku kamošom, zachytil som na pol ucha ich dialóg: „Vieš Gabi, neverila by si, akí všelijakí exoti chodia na internet. Pamätáš, ako som ti hovorila o inzeráte pred dvoma mesiacmi?“ „Áno, samozrejme si to pamätám. Ako to vlastne dopadlo?“ „Ani sa nepýtaj. Na ten inzerát reagovalo kopec chalanov, ale jeden mi utkvel v pamäti. Najprv som mu odpísala iba stručne. Potom mi napísal obsiahlejšiu správu, ale tá ma nijako nezaujala. Tak som mu odpísala až po troch týždňoch v tom zmysle, že medzi nami nevidím veľa prienikov. On hneď obratom reagoval s nadšením, že sme karmicky prepojení, naše duše sú z rovnakého zdroja

a podobnosť medzi nami je až do očí bijúca... Pochopíš to? Dáš mu jasne najavo, že nič nemáte spoločné a on ti začne tlačiť kaleráby do hlavy o nejakom kozmickom prepojení.“ „Čože? To musí byť nejaký psycho.“ „Tomu ver. Daj si na neho pozor, vyzerá byť nejaký čudný. Možno má nejaké papiere na hlavu alebo je úchyl a po internete namotáva baby. Počkaj, počkaj, nick má tuším Slizi, Klisi, či Glisi alebo tak nejak.“

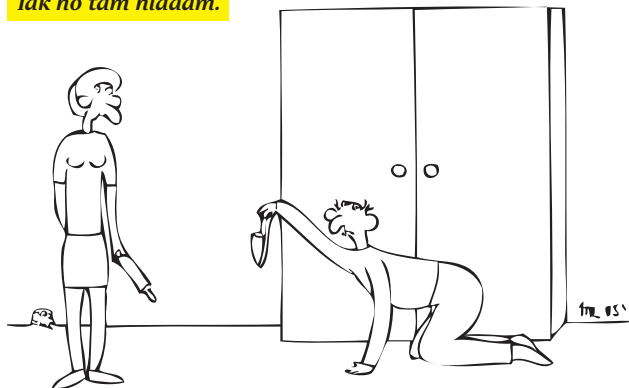
Ufff, keď som si vypočul tento rozhovor, chrbát mi obliat pot. Glisi je meno vládca vzdušného živlu z jedného starého grimoáru, ktorým som sa nechal inšpirovať pri zakladaní môjho profilu. Následne sa mi z podvedomia vynorilo nutkanie. Ak už mám byť zosobnenie vetra, tak nech to aj pocítia. Vstal som ako víchor, teatrálny som zamával rukami s výkrikom: „Tu ma máš.“ Baby sa najprv udivene pozreli na mňa, potom na seba a spustili salvy smiechu. Keď sa dosmiali, tak Evča hovorí: „Ale kdeže, ty vyzeráš byť celkom normálny, nie ako tí zúfalci na internete.“ „Hmmm, keď myslíš,“ kontroval som so šibalským úsmevom, pričom mi spadol obrovský balvan zo srdca. Vyšla mi taktika v štýle „pod svetlom je najväčšia tma“. Ona ma fakt vôbec nespoznala. Dokonca nepochopila ani to, že jej odpoveď som zbadal až dodatočne a odpovedal som na svoje vlastnú poštu. Ešteže sme si vtedy nestihli vymeniť žiadne fotky a pravé mená. Chvalabohu. Rýchlo som začal loviť v pamäti všetko, čo som jej naškriabal na monitor. Informácie o mne sa okamžite dostali do režimu utajenia, aby ma nemohla dodatočne identifikovať. Komu by sa chcelo s dvomi promile alkoholu v krvi vysvetľovať ako to v skutočnosti bolo. Možno by zo mňa vytvorila ešte väčšieho exota než opisovala toho údajného úchyla a blázna Glisiho. Našťastie, aj keď som bol pod parou, vedel som vždy triezvo uvažovať. Za pochodu vznikla moja nová identita. Od toho okamihu som nebol sám sebou. Všetky moje záľuby, sny, životné filozofie, chute sa otočili o 180 °. Cítil som sa ako keby som na vlastnú kožu prežil ibbur. V kabale sa tento termín používa pre posadnutosť tela novou privtelenou dušou, pričom pôvodné správanie a zvyky jedinca sa po tomto akte menia. Zrazu toto moje nové Ja si začalo s Evkou podozrivo dobre rozumieť. Až tak, že padla prvá pusa. Potom dotyk. Ďalšia pusa. Hlboký pohľad do očí... A od tohto momentu si už nič nepamätám. Dostavilo sa u mňa okno ako hrom. Ani netuším akú métu som v ten večer pokoril. Niečo sa mi len marilo, že neskoro v noci odchádzam z bytu a Evča na mňa kričí: „Nezabudni, zajtra sa vidíme o jedenástej na námestí pri fontáne.“

Ráno ma prebúdzajú budíky. Pozriem na hodinky a vidím, že je niečo po desiatej. V tom mi príde sms-ka. Od Evči. Vraj máme o niekoľko minút stretnutie v meste. Rýchlo sa umyjem, oblečiem a utekám. Prichádzam na inkriminované miesto. Na lavičkách sedí pár holubov a jeden človek. Obzerám sa doľava, doprava, predom mňa, ale nikoho známeho nevidím. Keď mi už dochádza trpezlivosť, zdvímam mobil, ktorý sa vtedy veľkostíou podobal skôr na vysielaciu a vytáčam jej číslo: „Haló, haló, kde si tak dlho?“ V tom vidím v zornom poli predom mnou ako človek na lavičke zdvíha mobil a do neho hovorí: „Čo si slepý, nevidíš ma? Veď sedím rovno oproti tebe!“ To je trapas. Chodím celý čas okolo nej, pozerám sa jej rovno do očí a vo mne žiadny záblesk vnuknutia, že to môže byť ona. „Ty ma nespoznávaš??“ Vychrlila dosť vyplašene na moju adresu. „Ale jasné, že ťa spoznávam, len mám problém vidieť do dialky. Musím si dať predpísať okuliare.“ Samozrejme, že s mojím zrakom to nebolo až také zlé. Odpoveď ju však upokojila. Pravdupovediac, vôbec by som ju nespoznal, keby ku mne

neprehovorila. Jej hlas mi bol oveľa povedomejší ako jej výzor. Začal som si ju nenápadne premeriavať. Hlavou sa mi pretekali myšlienky: „Tak toto je to dievča, ktoré mi viselo včera na krku? A možno aj inde. Óóó, môj bože! Kolkol alkoholu mi asi muselo pretiecť gágorom?! To sa mi snáď sníva...“ Tok mojich myšlienok náhle zastavila Evča: „Čo sa tak ksichtíš?“ „Ale nič, len mi slnko svieti do očí, tak trochu žmúrim...“ Evidentne s touto odpoveďou bola spokojná. „Kde sa vyberieme, takto skoro asi nebude veľa podnikov otvorených. Máš nejaký nápad?“ Bohužiaľ som tých nápadov veľa nemal, keďže nechodievam veľmi často cez víkendy pred obedom do mesta. Ona však bola oveľa lepšie pripravená na moju otázku: „Ale áno, hneď tu za rohom je jeden bar, ktorý býva otvorený od desiatej. Podme tam.“ „Dobre. Tak podme.“ Dorazili sme na miesto, usadili sa a čakali, kým príde barmanka. „Čo si doteraz doma robila?“ pýtam sa jednu z povinných otázok. „No vieš, s maminou sme začali pripravovať tuniaka na obed. Má k nám prísť brat so ženou...“ V tom nás prerušila čašníčka: „Čo si dáte na pitie?“ Evka sa chvíľu zamyslela a hovorí: „Jeden ten pomarančový džúsik.“ Pohľady sa zrazu upreli mojim smerom, pričom automaticky zo mňa vypadlo: „Dvojité fernet, prosím.“ Mojou druhou polovičkou len tak zatriaslo. So vzrušeným hlasom hovorí: „To čo už tak z rána ideš chľasť? Nemáš ty náhodou dáke problémy s alkoholom?“ „Ale kdeže, len potrebujem zo včerajška vyrovnať hladinku, aby mi nebolo tak hnusne“ Tento argument vyznel rozumne, a tak Evča ďalej do mňa nešpárala. Bohužiaľ, opäť to nebola úplná pravda. Mój detoxikačný systém bol v tej dobe na veľmi vysokej úrovni, takže žiadny boľhlav nehorzil. Keby poznala skutočný dôvod, asi by ju to veľmi nepotešilo. Vôbec nepochopila, že každý jeden frťan bol pre ňu vlastný darček. To ako keby som jej kúpil nejakú časť kozmetiky a ona by vždy bola o kúsok atraktívnejšia. Prvý bol make-up, druhý šminky, tretí rúž. Pri tom poslednom som však prestal, lebo mi rýchlo došlo, že skôr by som sa „zmaloval“ ja ako ju vymaloval do vyhovujúceho štádia. Čo ma však neskôr prekvapilo, že toto bol skôr ten povrchnejší dôvod. Niekedy bývam zaskočený mojim podvedomím, ako vie vytušiť a čítať blízku budúcnosť, ktorá visí v nevedomých svetoch. Bolo to aj v tomto prípade. To automatické objednanie fernetov vychádzalo z iného zdroja. Oveľa hlbšieho... „Zajtra pôjdem Mirkovi kúpiť plienky a sunár...“ zaznelo medzi diskusiou z Evkiných úst. „Kto je Mirko?“ Celý prekvapený sa pýtam. „Hmmm... Jáj, to som ti zabudla ešte povedať... To je môj syn.“ Táto informácia ma doslova šokovala: „Jak, že si to zabudla? Veď toto by som mal vedieť.“ „Ale vieš, keby som ti to včera povedala, tak by si sa so mnou už nestretol.“ V tomto mala pravdu. Keby mi to povedala včera, dnes tu s ňou nesedím. Nedalo sa jej to zazlievať. Pokračovali sme ďalej v kecaní, až mi napadla taká kontrolná otázka, ktorá síce vyznie trápne, ale vždy dokáže o človeku veľa prezradiť. A navyše, dá sa z odpovede mnoho vyčítať aj medzi riadkami. „Ktoré tri osoby by si zaradila v tvojom rebríčku dôležitosti na najvyššie miesta?“ Evka sa zamyslela a na moju otázku sa pýta: „Môže byť v tom rebríčku aj bytosť?“ To vyznelo podozrivo, ale povedal som si, že je asi silne veriaci, tak tam šupne na nejaký stupienok boha či anjela alebo inú transcendentálnu entitu. „Jasné, môže...“ Po tomto mojom súhlase spustila: „Tak na treťom mieste je vždy môj priateľ, s ktorým práve chodím... Na druhom mieste by som zaradila môjho syna Mirka...“ Nedočkavo som čakal, čo zaradí na prvú priečku. Ale už sa mi to veľmi nezdalo. Randiť s nejakou náboženskou fanatikou alebo pobláznenu sektárkou som si vôbec neželal. „A na prvom mieste neohrozene tróni môj zlatunký, milučký a múdručký maltezáčik Bobinko...“ Skoro mi sánka spadla, keď to

dopovedala. „Ako prosím, nepočul som dobre. Môžeš to ešte raz zopakovať?“ Neveril som vlastným ušiam, či si náhodou nerobí srandu. „Veď môj psíček, nádhernučký Bobinko. Keby si ho videl, hneď sa do neho zamiluješ.“ Tak toto bolo už aj na koňa vela. Pohotovo zo mňa vystrelila veta: „Pre boha, čo ten Bobino je otec tvojho syna, či čo, keď si do neho taká zbláznená?“ „Mirkovho otca ani nespomínaj, ten Bobinkovi nesiaha ani po členky.“ Tak toto ma odrovnalo. Ešte pochopím, že syna by mala radšej ako mňa, ale že psa miluje viac ako svoje dieťa, tak to je už cez čiaru. Pomaly, ale isto sa mi zostrovala vnímavosť a tiež do vedomia vstupovali poučky z knihy Reč tela. Začal som ju hlbšie pozorovať, či nejaký signál jej hmotnej schránky neukáže, že len blafuje. No neukázal. Doteraz neviem pochopiť, či chcela byť len zaujímavá a originálna, alebo či jej rôzne formy inteligencie, od emočnej počnúc až po rozumovej končiac, neboli v tomto vtelení nastavené do optimálnej polohy. Zarážalo ma, ako dokáže byť niekto tam hore taký sarkastický. Celý život som intenzívne bojoval s pocitmi „pod psa“ a tu zrazu v celkom hmatateľnej, plastickej podobe som bol v jej rebríčku zaradený na priečku až pod psom. Tomu sa hovorí výsmech osudu v priamom prenose. V hlave mi pritom vírili myšlienky o tom, akého soka by som to mal v dome. Hneď som si predstavil situáciu, ako prichádzam unavený z práce, v kuchyni sedí Evča a dáva Bobinkovi podbradník, aby mohol čističko papkať. A začne ho krmiť. Keď sa jej opýtam, čo má pre mňa prichystané na večeru, tak len odvrčí: „Nevidíš, že teraz sa venujem môjmu miláčikovi...? Zober si niečo z chladničky a zohrej si alebo si sprav vajcia s volským okom. A potom sa choď hrať s Mirkom...“

Čo robíte? Ale nič, len váš manžel vravel, že doma je pod papučou. Tak ho tam hľadám.

Takáto predstava rodinného stolovania bola pre mňa nočnou morou. Pre človeka, ktorý zvieratká mal radšej v safari parku, divočine, dokumentárnych filmoch, encyklopédiách či ako podtlač na tričkách, len nie v domácnosti stiesneného bytu. To bola takzvaná posledná kvapka, kedy mi došlo, že tadiaľto cesta nevedie. Čo s takou babou, ktorá má dieťa, a aj to ľúbi menej ako svojho psa? Čo s dievčaťom, pri ktorom musím byť v režime „ibbur“, aby som si s ňou nejako rozumel alebo si dal nejaký ten pohárik, aby mala tú správnu iskru? Napriek tomu bolo z nej cítiť ľudskosť, pozitívnu energiu a nekonečnú dávku tolerancie voči mne, keď som si na hulváta dával pred ňou tie frtany a ona len držala jazyk za zubami. Preto som sa rozhodol, že sa s ňou rozlúčim nejakým milým spôsobom. Rátala však s tým, že na ďalší deň pôjdeme spolu na diskotéku. To neprichádzalo u mňa do úvahy. V jednej chvíli sme sa zdvihli, zaplatili účet a vybrali sme sa popri rieke smerom k jej bydlisku. Po ceste som intenzívne rozmýšľal, ako

sa s ňou rozlúčim a čo pekné jej na konci celého tohto príbehu poviem. V talóne som mal odložené slová o tom, aká je milá, šikovná, dobrá, nekonvenčná... V tom sme zrazu zastavili. Ani som sa nenazdal a boli sme na mieste. Od prekvapenia ma chytila strašná panika. A všetky milé, dopredu pripravené slová sa prepadli niekde pod matičku zem. Nastalo trápne ticho. Vo mne to pekne vrelo. Vnútorň hlas do mňa len zabrdal: „Povedz konečne už niečo, rýchlo niečo povedz!“ Po odmlke sa mi otvorili ústa a z nich vyklzla zázračná veta: „Nech sa ti ten tuňák podarí.“ To bolo všetko, čo zo mňa vyšlo. Bodka. Potom nasledoval rýchly bozk najprv na jej ľavé a potom na pravé líce. Ďalej otočka čelom vzad a uponáhľaným krokom som sa začal vzdalovať z pôsobiska ako nejaký zločinec, čo spáchal trestný čin. Po obzretí späť sa mi vybavil obraz dievčiny, ktorá tam stojí ako oparená a v nemom úžase sa nevie spamätať z predchádzajúceho šoku. Mne nezostalo nič iné ako si počas cesty domov stále dookola premietiť situáciu a popod nos si nechápavo šomrať: „Ach jaj, čo som to opäť vyviedol?“ Utešoval som sa však, že existujú aj horšie prípady ako ja. Napríklad jeden môj známy. Ten pri podobnej situácii, keď sa s ním jedno dievča chcelo opäť stretnúť, začalo veľmi naliehať, aby jej povedal dôvod, prečo to nie je možné. On sa s tým veľmi nehral a vysolil jej holú pravdu rovno do očí: „...lebo si chlpatá.“ Diplomaty by z neho asi nebol, svoje však dosiahol. Nielenže od tej baby mal už naveky pokoj, ale keď ho stretla na ulici, tak sa mu neráčila ani odzdraviť.

Prešlo pár mesiacov a mne sa naskytla príležitosť ísť si cez prázdniny privyrobiť do Španielska. Najprv som robil na benzínke, potom vo fast foode a nakoniec mi kamoš vybavil flek v jednej fabrike. Išlo o tovareň na spracovanie rýb. Tam ma zaradili na expedíciu, ale po čase ma pre nedostatok ľudí preradili do miestnosti na spracovanie filiet. A čuduj sa svete, pod nôž mi padali vypitvané tuniaky. Vtedy som si pomyslel na Evču, či moje srdečné pranie, nech sa jej tuniak na obed podarí, malo aj pozitívny efekt. Mne to veľmi nešlo s týmto druhom rýb. Po pár dňoch ma preradili na iné oddelenie, kde som zostal až do konca môjho pobytu.

Po asi troch rokoch som náhodne stretol pri rieke Evču, ako sa prechádza so synom a pred sebou tlačí kočík. Hneď ako ma zbadala, usmiala sa. Už nebol čas, aby som sa vyhol priamemu kontaktu. Pozdravili sme sa a prehodili pár viet. Bolo vidieť, že opeknela. Schudla, pleť mala hladšiu a čistejšiu a aj kadernička, ku ktorej chodila odvodila dobrú prácu. A to som sa na ňu zoperal triezvy. Možno teraz by som to bol ja, kto by žobronil o to, aby išla so mnou na diskotéku. Podozrivé mi však bolo, načo potrebuje kočík, keď syna má už pomerne odrasteného. Zvedavosť mi nedala. Pozrel som sa rýchlo, koho to vlastne kočíkuje. Skoro mi oči vypadli. Hľa, kto z neho vykúka... Bobino! Keď som ho uvidel, bolo mi jasné, že ju nikam pozývať nebudem. Vnútorne sa asi príliš nezmenila. Aj tak mala manžela. Vraj už stačil absolvovať protialkoholické liečenie. Neviem však, či vďaka nej, alebo kvôli najväčšiemu sokovi Bobinovi. Zaujímavé je, ako sa sily vo vzťahoch menia. Raz je na vrchole hojdačky jeden, v inom období to môže byť druhý. Ak je na štarte vzťahu hojdačka približne vyrovnaná, výrazne stúpa šanca, že celý vzťah skončí happy endom. A naopak, ak sa stretnú ľudia z rôznych fáz hojdačky, môžu si byť veľmi blízki, aj tak ich známosti hrozí krach. Niekedy sa mi zdá, že dlhotrvajúce partnerstvá drží pokoje skôr priaznivý čas, počas ktorého sa spoznali ako ich osobnosti. Po tomto všetkom som nechal Glisiho ešte chvíľu dýchať svojím virtuálnym životom a po pár týždňoch som dal šancu novému nicku... Tentoraz som sa nechal inšpirovať vládcou ohnivého živlu.

Lucia Lenická

Textperiment

(HNIJÚC JABLKO)

Travíš, experimentuj.

Volaj ich hnijúce jablká.

Začnime od šupky.

Je mäkkučká, celkom soft, ale vlhká a poddajná. Prehýba sa a tvaruje pri tom rovnako mäkkú hmotu a pritom ju objíma. Zvrásnila sa a je už trochu potrhaná, tu a tam jej narástli chlčky, húštinka žulových faráb.

Jablko dostáva gravitačný krč. Padá na mieste. Bolí... Au-

tomatically posúvam ostatné, mám o ne strach. Mnohé sa nakazili!

Stonka ti z neho sama ostane v rukách, drevenka. A čo teraz s ňou? Zahodiť? Čo teraz s ním? Hnijúcim apfelom?

Z kože vznikla škrupinka. Chrumka. Kyslé, alebo horké? V ďalšom bode mokrú zvnútra – kváriš sa kyslo.

Jabĺčko má obe pohlavia – jedno zvrchu a druhé zdola. Alebo naopak, komu sa ako páči. Tieto zo seba vynikajú, zo svojich semienok a blán, až sa rozopnú do malvice – mňa-m –. Nikdy nesplynú. Žijú krátko.

Kompost je námetom na román. Posvätný protosvet, protosvedok. Do neho spadá hnijúce jablko. Kto ho už ochutnal? Prvé až štvrté – cupi lup, a je tu zvrät v závoji... {Závoj môže byť: po a) pokrievka hlavy nevesty; po b) spätný vývoj, revers.}

... v závoji! Armáda praktikantov zmršfe v kubickom priestore bez stredového bodu – preberá absolútny dozor nad procesom hnitia.

Usmej sa. (.)

Volný pád do mäkkého. Ámeno jablk. Poklop je na mieste, necítiš sa ako boh (a toto nie je báseň, iba ex), iba ako svedok Prota, žerúceho zvyšky, v celej svojej veľkolepej organickosti.

Voda, čo steká po vzduchu do vody v studni sa môže cítiť ako boh. Voda do vody, do vody voda. Sud plný vody dažďa, debnička prázdna jablk. Prosíš sa (jesieňka) v prosinci.

Ťažké je ísť s kožkou na hrt.

( ) – blanky;

: – semienka.

Usmej sa, kompost predsa žije.

Peter Hupka

poézia

(V KRAJINE SRDCA)

Požiadal o azyl v krajine jej srdca.
A než s láskou zistila, že sa volá Streptokok,
navždy ju zmenil.

Náš život v tisíckach svetov
v úzkom pásme medzi nekonečnou slasťou
a bolesťou
šumí, chrastí, kráča...

Za bodom bez návratu,
ani nie preto, lebo niet dôvodu,
ale pretože viac nebude kam.

Vzala ma za ruku
a zostarla ako krajina vôkol nás.
„Všetci máme svoj čas!“ pošepla.

I ten náš sa naplňa, tečie...
Ako rozbúrené vody Iguazú.
A keď už vieme...

...usmievame sa cez bolesť,
lebo túžby sú neskoré,
no v iskierkach stále na okamih vyhrávajú.

Bútlavý starý strom
so všetkými podkôrnými chodbičkami
smejúceho sa hmyzu sníva.

Pri pohľade na mladé lístky
čerstvých chichotajúcich sa rastlín,
ktorým žičí.

Nech sú šťastné, silné
a nedajú vstúpiť do mäsa stromu
zlých duchov.

Slnko nám svieti,
horúčava sála a vo vnútri každej z buniek
to hrá, bzučí, či prší.

Udierajte naše srdcia!
Ako zvony. S vôňami bylín ďalekých krajín
i chuťou vody z celkom blízkej studničky.

Niet čarov, čo by nás rozložili.
Je len ticho a láska
a vôňa svetla jarných lúčov sveta.

Tomáš Kučírek

cestopis
zo Sýrie

(SPRIEVODCA PO NEEXISTUJÚCEJ KRAJINE)

Sedeli sme s Lukášom v autobuse, ktorý nás viezol zo sýrskeho Kurdistanu na západ, smerom do Aleppa. Dlhé hodiny nám otláčali zadky umelé sedačky, ale to zďaleka nebolo to najhoršie. Najväčšiu dávku utrpenia sme dostávali z arabskej telenovely, ktorú púšťal šofér na malom televízore vpredu. Aby umocnil zážitok všetkým cestujúcim aj v najzadnejších radoch, nastavil hlasitosť na úplné maximum. Bubienky nám praskali pod náporom expresívnych, emotívnych a hlavne bezobsažných dialógov medzi hlavnými postavami. Po piatich hodinách sme chceli utiecť vetrákmi klimatizácie von. Vždy keď skončil jeden diel, na chvíľu sme si vydýchli a dúfali sme, že to skončilo. Nanešťastie len na pár sekúnd a pokračoval ďalší diel. Začali sme byť presvedčení o tom, že niekto natočil zlý nekonečný príbeh.

Napravo za oknom medzitým ubiehali kilometre vyprahutej krajiny, ktoré na chvíľu vystriedali zelené brehy Assadovej priehrady. Prešli sme okolo mesta Raqqa. Túto oázu pokoja si za svoje hlavné mesto o pár rokov zvolí Islamský štát a urobí z neho centrum najobávanejšej teroristickej organizácie v histórii. S obrovskou úľavou sme vystúpili v Aleppe. Najhoršie, čo sa vám v tej dobe mohlo pri cestách naprieč Sýriou stať, bol lacný seriál lokálnej výroby a črevná viróza z vody, tiež lokálnej výroby.

V Sýrii som bol v priebehu uplynulých rokov viackrát, ale do Aleppa som sa nikdy predtým nedostal. Neviem prečo. Asi len preto, že sa nachádzalo od Damasku príliš ďaleko. Chcel som si spraviť pred odchodom domov ešte jednu čiarku. Nasledovalo ubytovanie a povinný okruh po pamiatkach. Prešli sme okolo mešity z deviateho storočia a nechali sa zhltnúť útrokami stredovekých bazárov plných veselých Sýrčanov, ponúkajúcich všetko od korenia až po zlato. Kráčali sme popod kamenné klenbové stropy, cez ktoré sa svetlíkmi dnu predieralo ostré slnko. Jednou z brán sme sa dostali von a ocitli sa pred kopcom pravidelného tvaru, o ktorom by ste nikdy nepovedali, že ho vytvorila matka príroda. Do stredovekej citadely na jeho vrchole som ale nešiel, preto ani neviem, ako vyzerá zvnútra. Jej návštevu som si nanešťastie nechal do budúca. Veď tu stála s mešitou aj trhmi stovky rokov, prečo by teda nemohla počkať zopár navyše.

Prvé kroky v Arábii

„Oproti Damasku sú roky iba momentmi, dekády iba rýchlo uplynutými útržkami času. Nemeria čas ani podľa dní, ani podľa mesiacov či rokov, ale podľa ríš, ktoré videl vyrásť, prosperovať a znova sa rozpadnúť do ruín. On je istým druhom nesmrteľnosti.“

Takto opísal hlavné mesto Sýrie Mark Twain a ja dnes dúfam, že mal pravdu. Len málo miest na mojich cestách po Blízkom východe mi tak prirástlo k srdcu ako práve Damask. Nepochybne je to spôsobené aj tým, že bol pre mňa úplne prvým miestom, kde som prišiel do kontaktu s Blízkym východom. Nakoniec som sa sem pravidelne vracal a zrejme by som v tom aj naďalej pokračoval. Keby osud a vôľa mocnejších všetko nezmenili. O Damasku sa hovorí, že je to najdlhšie kontinuálne obývané mesto na zemi. I keď je toto tvrdenie možno prehnané, určite je v prvej desiatke. Jeho história siaha ďaleko do staroveku. Pôdorys starého mesta dali podobu už Rimania, neskôr ho upravili Arabi a Francúzi. Pamiatky z niekoľkých tisícročí tu zostali len tak nenápadne rozhádzané medzi obchodíkmi mesta. Bez povšimnutia miestnych. Niekde

som počul, že spomienky asociované vôňou sú jedny z najstabilnejších a najsilnejších. Poznáte ten pocit, keď začítate starú známú vôňu a hneď sa vám v hlave začnú vybavovať situácie. Som presvedčený, že keby som začítal vôňu bytu, v ktorom som vyrastal, okamžite by som ju spoznal. Niečo podobné som zažil v Damasku, keď som sa doň vrátil. Vystúpil som na stanici z autobusu a do nosa mi vošla vôňa orientálneho veľkomesta. Osobitná zmes pachov, kombinácia jedla, vyhriateho betónu, prašného vzduchu a exhalátov. Neopísateľná, no vrytá do pamäti navždy. Nasal som ju z plných pľúc a okamžite som všetko spoznával. Naproti tomu sú moje úplne prvé spomienky zo Sýrie veľmi hmlisté. Na výške sme sa s pár spolužiakmi rozhodli, že skúsime mesačný kurz arabčiny práve v Sýrii. Ak ste chceli študovať arabčinu, v Damasku bol skvelý pomer cena výkon. Náklady na život v Sýrii boli pre cudzinca pomerne nízke a zároveň ste tu našli školy na vysokej úrovni. Do Damasku sme prileteli v deň termínu uzávierky prihlášok. Podmienkou bolo priniesť okrem vyplnenej prihlášky aj potvrdenie z ambasády, potvrdenie o zaplatení a výsledky z HIV testov. Museli sme to stihnúť hneď po prilete. Všetci sme boli v Damasku prvýkrát v živote, mali sme len zbežné tušenie, kde sa čo nachádza a skúsenosti s arabským svetom nulové. Po tom, čo nás odrali o peniaze miestni taxikári, (skúsenosť, ktorou si na prvýkrát musí prejsť asi každý) a po asi hodinovom spánku v hoteli sme vhupli do denného ruchu niekoľkomiliónového mesta. Nezvyknutí na úplne iný svet a unavení sme začali spoznávať Sýriu. Vyšli sme na jednu z najväčších ulíc Damasku, na Ulicu revolúcie. Všade boli tisíce ľudí a stovky áut, ktoré konštantne trúbili. Zo spevu z minaretov, ktorý vás budí o piatej ráno, spolu s onou vôňou sa vám začne vytvárať mapa spomienok k orientu. Po prvom lete v živote a pri nedostatku spánku dostávate navyše tieto vnemy akoby odniekiaľ z dialky. Všetko je skreslené, vy ste pod vodnou hladinou a okolie nadobúda surrealistický nádych. Zúfalí, unavení sme si po všetkých vybavovačkách sadli na lavičku pred univerzitou a uvažovali, či to naozaj bude takéto náročné celý čas. Cítili sme sa opustení. To je ale pocit, ktorý na Blízkom východe trvá naozaj len krátko. Do pár minút si nás všimol predavač v stánku cez ulicu a prišiel za nami. Privítal nás, predstavil sa a sľúbil nám, že nás zoznámí s ďalšími ľuďmi. Naša socializácia sa začala a obavy sa rozplynuli v prehriatom púštnom vzduchu.

Vysaď ma tu!

V uliciach hlavného mesta vás prekvapí záplava žltých taxíkov, ktoré tvoria viac ako polovicu vozidiel na ceste. V Sýrii je to pomerne lacný spôsob dopravy, ale predsa len, ak ste cudzinec, musíte sa pripraviť na boj o férovú cenu. Keď sa vám to nechce absolvovať znovu a znovu, veľmi rýchlo sa musíte naučiť rozoznávať malé mikrobuses rútiace sa hustou premávkou. Tieto „servisy“, ako sa tu nazývajú, sa totiž pre vás stanú najľahším a najlacnejším spôsobom dopravy.

Ich šoféri sú najbláznivejší, akých v Damasku môžete stretnúť. Ak si myslíte, že cesta taxikom je najrýchlejšia, nie je. Servisom rovnakú trasu zvládnete často ešte rýchlejšie. Problémom je, že musíte poznať trasy. Servisy sú označené len arabskými nápismi, takže ak ich neviete čítať, musíte niekoho požiadať o pomoc. Chodia doslova každú chvíľu, teda nie je problém si na nejaký počkat. V dialke zbadáte rútiacie sa vozidlo. Musíte rýchlo zaostriť na cedulku na jeho streche a prečítať

nápis. Systém zastávok tu nefunguje a vy musíte šoférovi naznačiť, aby vám zastavil. Zvyčajne vám ale dá čas a keď vás zbadá pri ceste, spomalí. Mikrobus zastaví na krajnici, vy otvoríte bočné dvere a naskočíte do miniatúrneho vozidla, ktoré v sebe záhadne skrýva niekedy až 14 miest na sedenie. Pri výške nad meter deväťdesiat je ale nastupovať, vystupovať a dokonca aj sedieť vo vnútri zážitok. Ja som si vytipoval najpohodľnejšie miesto a ak bolo voľné, neváhal som. Druhá lavica za šoférom, miesto celkom pri okne, čelom k smeru jazdy. V servise je počas letných horúčav kedykoľvek 50 stupňov a ako som zistil, toto miesto zachytáva najviac vzduchu z otvorených okien, je tam najviac miesta na nohy a sledujete aj jazdu, aby ste mohli dať šoférovi signál na zastavenie v správny čas. Jedno zvezenie stojí 10 sypiek (cca 15 centov). Mincu podáte priamo šoférovi alebo, ak sedíte ďalej, hocikomu pred vami. Vždy dôjde až tam, kam má, nikdy v servise nezmyslné. Šofér stíha rátať, vydávať, trúbiť, kľučkovať v premávke a niekedy aj telefonovať a fajčiť. Ani policajné vozidlá sa neprederú hektickou premávkou tak rýchlo ako biele servisy. Občas natrafíte na šialeného šoféra, šialeného už aj na sýrske pomery. Vtedy len so zatajeným dychom sledujete, ako len o centimetre míňa okolité prekážky a automobily. Štýl jazdy brzda – plyn a vy lietate zo strany na stranu. Ak teda máte vo vnútri dostatok priestoru, aby ste niekam lietali. Keď sa priblížite k miestu, kde chcete vystupovať, jednoducho poviete šoférovi, aby vás vysadil. Užitočné sa v tomto prípade stanú pre vás dve frázy, ala jamín (napravo) a nazzilní (vysaď ma). Na tieto dve zareaguje šofér okamžite a zastaví pri krajnici. No a pri vystupovaní pozor na hlavu. Neraz som ju nechal v servise, zatiaľ čo moje telo bolo už z neho von.

Nevesta púšte

Sýrčania sú obzvlášť hrdí na ruiny antickej Palmýry, ktorá leží v strede Sýrie, uprostred medzi Damaskom a Irakom. Niekoľkohodinová cesta autobusom po diaľnici naprieč púšťou za to stojí. Mesto sa pýši niekoľkými kilometrami štvorcovými jedných z najzachovalejších antických pamiatok na Blízkom východe. Väčšina pritom ešte stále leží pod pieskom a na jej odkryvaní pracujú početné zahraničné archeologické tímy. Tým najväčším kúskom dovolili rozpálené piesky vystúpiť na povrch. Odmietli ich však opustiť definitívne a trpezlivo sa im prelievajú popod nohy naďalej. Vy sa tak môžete prejsť od monumentálneho Baalovho chrámu po ulici lemovanej rímskym stĺporadím, popri zvyškoch fóra, obchodov, divadla a kúpeľov niekoľko kilometrov k niekdajšiemu rímskemu táboru. Za ním, v údolí

pohľad na ruiny Palmýry

na konci mesta, sa týčia unikátne vežovité hrobky. No a nad tým všetkým dozerá z kopca stredoveká arabská pevnosť.

Teda, tak to je ešte v roku 2011. Neskôr príde Islamský štát a pokúsi sa dokázať, že aj nehnuteľnosti sú veci hnutelné. V Palmýre si môžete najať vlastného sprievodcu. Zvyčajne postávajú pri vstupe do Baalovho chrámu. Porozprávajú vám dopodrobna históriu mesta aj miestne legendy. Mój obľúbený spôsob však je, len tak sa prejsť pomedzi ruiny a užívať si atmosféru, ktorá na vás dýcha z každého kameňa. Počas hlavnej turistickej sezóny tu budete o turistov doslova zakopávať, keďže je Palmýra pre Sýriu niečo ako pyramídy pre Egypt. Mimo sezóny vás z vašich myšlienok vyruší len predajca suvenírov, ktorý sa sem tam vynorí pešo alebo na motorke, ovešaný náramkami, príveskami a fľašami s vodou. Palmýrčania však nebjávajú dotieraví, stačí im naznačiť mávnutím ruky, že nemáte záujem a nechajú vás tak.

Baalov chrám

Obyvatelia bývalej najvýznamnejšej oázy na karavánej ceste sú majstrami cudzích jazykov. Jeden predavač mal pred sebou povybalované suveníry. Otočil som sa na kamaráta a povedal mu, že by sa mi páčila tá drevená žaba. „Žaba?“ spýtal sa predavač smerom ku mne, neomylné po nej siahol, podal mi ju a začalo sa jednanie. V úzase som pozrel na neho, na kamoša a späť na neho. „Odkiaľ poznáte slovo žaba?“ opýtal som sa ho po anglicky. „Asi pred týždňom u mňa nakupovala skupina českých turistov, zapamätal som si ho,“ odpovedal. Neviete po anglicky ani po arabsky? Žiaden problém, tu hovoria všetkými jazykmi.

Prístav pre zblúdivé duše

Moja učiteľka arabčiny na Damašskej univerzite mi na konci nášho prvého pobytu povedala: „Na Sýrii ľuďom vadí veľa vecí, ale aj tak sa sem všetci vracajú.“ Aj v tomto mala pravdu. Do Sýrie som sa vrátil niekoľkokrát. Nakoniec sa pre mňa, ako aj pre mnohých iných, stala útočiskom vždy, keď som potreboval vypadnúť. Stretol som v nej mnoho zaujímavých ľudí a zažil nezabudnuteľné chvíle. Damask je jedinečné miesto. Keď kráčate s otvorenými očami jeho prastarými ulicami, vidíte kus histórie všade naokolo. Vmiesil som sa do davu na trhu v blízkosti šiitskej mešity a nasával som predsviatočnú atmosféru. Ulice boli toho večera neuveriteľne preplnené ľuďmi. Západom slnka skončil posledný deň pôstneho mesiaca Ramadán a nastal čas osláv. Na stene, v ulici prekrytú klenbovým stropom, bola malá plechová tabuľka, na ktorej stálo „východná stena chrámu“. Prvé dva metre od zeme múr tvoria obrovské kamenné kvádre, tak ako ich tam postavili Rimania a na nich spočíva nadstavba arabských domov. Keď si predstavíte, že tento vonkajší múr sa nachádza ešte desiatky metrov od veľkej Umajjovskej mešity, uvedomíte si, aký rozľahlý chrám bol. Mešita dnes totiž stojí len na mieste jeho niekdajšej vnútornej svätyne. Práve pôvodný plán rímskeho tábora a rímskeho mesta dal starému Damasku jeho pravidelný charakter. Môžete ho vidieť na orientácii pevnosti, mešity, niektorých prilahlých ulíc a hlavne na bývalej Priamej ulici.

Za priestranným trhom, lemovaným pekne opravenými starými domami a stromami, sa ocitnete tvárou oproti majestátnym múrom Citadely. Náročný bastion v blízkosti koryta rieky Barady vás ohúri svojou mohutnosťou a výškou. Obídete ho popri rieke a pokračujete proti jej prúdu ďalej. Múry v minulosti dôležitej pevnosti lemujú staré stromy, ktoré ostali ako pozostatok bohatej zelene mesta. Na hlavnej triede pod hradbami sa nachádza jazdecká socha Saladina. Pripomína jeho víťazstvo nad križiackymi vojskami. Odtiaľ som vošiel na najznámejší damašský trh Hamidíja, kde sa cez ľudí ani nedalo chodiť. Obchodníci vykrikovali, ženy a muži zastavovali a prezerali tovar. Pohybovali sme sa v jednom zástupe, pomaly a jedným smerom popod plechovú strechu, ktorou presvitá cez diery po guľkách denné svetlo. Nechali ich tu v prvej polovici dvadsiateho storočia francúzske lietadlá, keď bombardovali vzpornú snahu o samostatnosť. Trvalo hodnú chvíľu, kým som sa cez trh dostal späť k mešite, ale nikam som sa

v uličkách starého Damasku

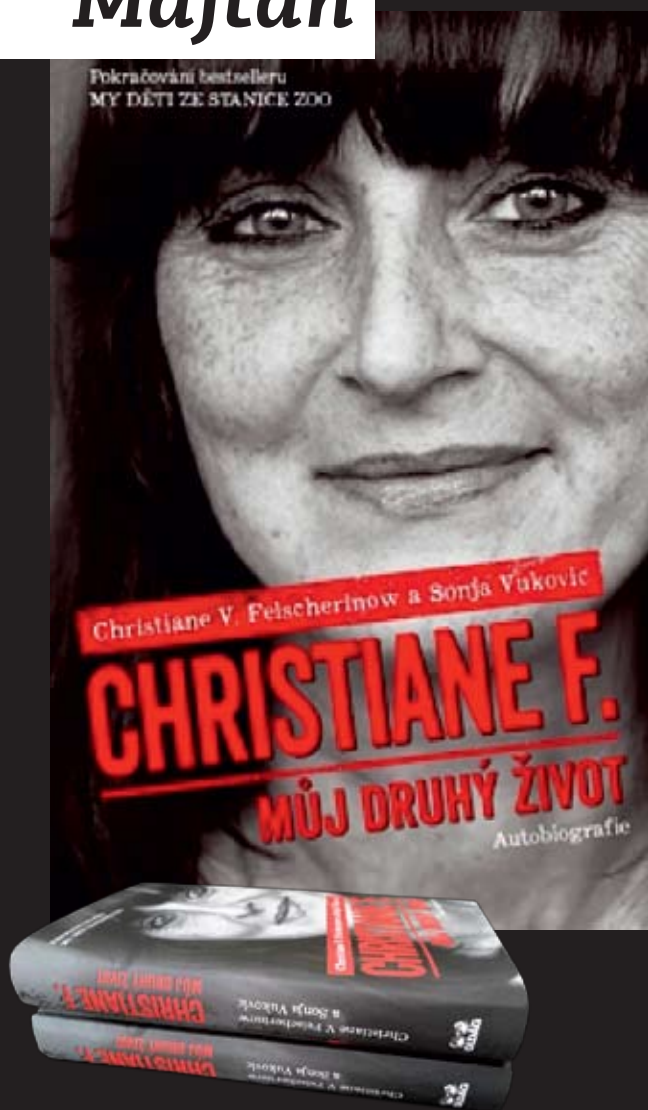
tentokrát neponáhlal. Mal som kopu času na premýšľanie a sledovanie aj tých najdrobnejších detailov mesta. Budovy, ulice a múry sú len špičkou ľadovca, pod ktorou sa skrývajú spomienky, ľudia a časť mojej mladosti. Človek si na Sýriu rýchlo zvykol. Problém bol v tom, že pobyt každého jedného sa raz skončil. Ľudia prichádzali a odchádzali. Zažili kúsok príbehu a potom museli svoje miesto prenechať zasa niekomu inému. Tak to proste chodilo. Môj kamoš, ktorý mi prenajímal izbu v starom meste niekoľko rokov po sebe, mi povedal, ako neznáša lúčenia, a preto na ne už ani nechodí. On zostáva a všetci okolo neho sa menia. Za pár rokov desiatky ľudí, s ktorými sa spriatelil, potom odišli pokračovať vo svojich „normálnych“ životoch. Keď po roku odchádzala kamarátka, nevedela si ani predstaviť, ako bude vyzeráť jej život po návrate domov. Rozpovedal som jej príbehy ľudí, ktorých som v Sýrii stretol. Vždy mi táto krajina prišla ako miesto, kde sa zbiehajú opustené dušičky z celého sveta a hľadajú tu úkryt a bezpečný prístav. Tieto príbehy postupne zbierate a dávate do mozaiky svojich vlastných problémov. Nie je to nevyhnutne zlé. Síce ostávate v tom istom bode, no dozvedáte sa o živote viac, ako keď len chodíte do práce, ženiete sa za niečím a stále si vytvárate ďalšie ciele. Niekedy treba svoje ciele stratiť, aby ste našli to, pre čo sa oplatí žiť. Doma toho stíhate neskutočne veľa, prácu, školu a do toho kadečo iné. Tu? Tu sa čas zastaví a vy si pripadáte zaseknutí vo večnosti. Ledva stihnute za deň nejakú prácu alebo jazykový kurz a zvyšok dňa ubehne okolo vás. Sedíte, fajčíte, snažíte sa schladieť v horúčave a popijate čaj. Nič. Do toho občas párty, rozhovory s ľuďmi a zasa len sedíte a žijete. Po pár dňoch sa k niečomu chcete dokopať, ale následne zistíte,

že to aj tak bolo márne. Tu sa všetko riadi arabským IBM – Inšalláh Bukra Maáleš – „Ak Boh dá, zajtra, žiadne obavy“.

Nakoniec došlo aj na mňa. Nemohol som uveriť tomu, že som bol zrazu na palube lietadla. Nechával som za sebou všetkých tých ľudí a šiel domov. Znova do nášho sveta a pracovného kolobehu. Človek so stoickým pokojom akceptuje to, že musí jedného dňa do lietadla, musí z neho vystúpiť a niekto ho musí vyzdvihnúť na letisku. Musí, ale aj tak pred odchodom nemôže zaspať, leží s otvorenými očami na byte v Damasku a vníma svoju poslednú noc. Spolubývajúcí ma na druhý deň odprevadil na kuse cesty, no ďalej som už musel sám. Ešte som si užíval kúzllo zadného sedadla v taxíku. Svet sa aj tak najlepšie sleduje cez okno uháňajúceho auta. Cítite sa akosi mimo toho všetkého, odrezaní od okolia, v bezpečí chránení sklom. Pozoroval som mesto za oknom, jeho ulice ubiehajúce ako obrázky na filmovom páse a uvedomil som si, že mi bude chýbať. Aj so všetkými tými nezmyselnými plagátmi prezidenta všade po stenách budov. To som ešte netušil, že mi bude chýbať už navždy. Keď dnes sledujem médiá, až sa mi nechce veriť, že je to tá istá krajina, akú som ju spoznal ja. Jedna z najbezpečnejších a najstabilnejších na Blízkom východe. Kolíska civilizácie, ako o nej Sýrčania zvykli hovoriť. Pri odchode som povedal kamarátovi Sýrčanovi: „Vela pevnej vôle, sily a čo najmenej dier od guliek. Je to len a len na vás.“

Podobnosť medzi miestami spomínanými v článku a skutočnosťou je čisto náhodná. Ani jedno z nich už takto opísané neexistuje. Všetky sú totiž predmetom minulosti.

Juraj Majtán

V období druhej polovice sedemdesiatych rokov vyšla kniha *My děti ze stanice ZOO* (*Wir Kinder vom Bahnhof ZOO*, 1978), ktorá bola kontroverznou autobiografickou výpoveďou mladej narkomanky Christiane Vera Felscherinow. Tá sa zo dňa na deň stala známou antilhrdinkou vtedajšej generácie mladých ľudí. Po 35-tich rokoch nadväzuje jej pokračovanie *Můj druhý život* (*Mein zweites Leben*, 2013), čo sa dialo potom – po uverejnení jej prvej knihy až po súčasnosť. Jej smutný osud z detstva prežitého na sídlisku Gropiusstadt v Berlíne, kde si ako 13-ročná vnútrožilovo pichá svoju prvú dávku heroínu, a rok na to, aby si naň zohnala peniaze, začne sa prostituovať. Literárne stvárnenie jej vtedajšieho života si získalo obrovský ohlas na verejnosti. Jej tragický príbeh bol v roku 1981 aj úspešne sfilmovaný, čo „mýtu“ Christiane F. dodalo ešte viac popularity. Všetko, čo bolo o nej uverejnené, malo podobnú odozvu ako v minulosti Goetheho *Utrpenie mladého Werthera*. Goethe chcel upozorniť a zároveň varovať pred prehnanou sebalútosťou a citovým zmätokom, napriek tomu svojimi dojímavými textami doháňal mladých ľudí k samovražde. Utrpenie mladej Christiane F. „doháňalo“ mladých ľudí, fascinovaných jej príbehom, k zakázaným omamným látkam, chceli ju tým

napodobňovať. Nešlo o protest proti konzumnej spoločnosti či iného videnia sveta snahou rozšíriť si vedomie, ako to bolo s hnutiami hippie 60. a 70. rokov, ale o smerovanie k totálnej vnútornej prázdnote (k nevedomiu), vyjadrenej iba samotným prežitkom, zbavenej perspektívy a cieľa. Takýto spôsob života je podobný tomu dnešnému, čím nestráca na naliehavosti.

V porovnaní s inými narkomanmi, závislými na ťažkých drogách, sa Christiane F. odlišovala. Nielen svojím ťažko uveriteľným príbehom, kde zakúsila dno po fyzickej, sociálnej i morálnej stránke, s koreňmi v jej nepeknom detstve, ale aj jeho opaku, zažitom až po úspechu jej prvej knihy, v podobe stretávania sa s legendami amerického rocku a európskej literatúry, pričom si v tých časoch zahrála v niekoľkých filmoch a naspievala aj sólový album. Neskôr sa stalo jej najväčším úspechom a darom v živote narodenie syna Philipa. To všetko by nebolo až také fascinujúce, keby jej otvorenosť, s akou rozprávala, neniesla určitú životnú múdrosť a porozumenie pre tých, ktorí žijú v pocitoch osamelosti a úzkosti, aké občas zažíva každý z nás. Jej životný príbeh môže mať veľa označení, pre niektorých je príťažlivý, pre niektorých odpudivý, ale na čom sa zhodnú všetci, ktorí si ho už stihli celý prečítať, že je mimoriadne zaujímavý a pôsobivý. Na začiatku knihy v kapitole Mýtus Christiane F. je výstižne zhrnutý do niekoľkých slov: „*Dívka s hezkou tváří a otřesným příběhem, která vždycky dělala ta nejstupidnější rozhodnutí, ale vedla neuvěřitelně inteligentní filozofické úvahy o lidském údělu a životních nástrahách, se stala symbolem úzkosti a revolty mladých.*“

Kniha *My děti ze stanice ZOO* vďaka za vznik dvom reportérom – Horstovi Rieckovi a Kaieovi Hermannovi – a ich stretnutiu s Christiane F., ktorá im svoj príbeh vyrozprávala. Jej autobiografické pokračovanie *Můj druhý život* zverila do rúk reportérke Sonji Vukovic. Verte, že ani jedna z týchto dvoch kníh nezanechá vašu osobnosť emočne chladnou.

FELSCHERINOW, Ch. V. – VUKOVIC, S.: *Christiane F. Můj druhý život. Autobiografie*. Preložila N. Obrtelová. Ostrava : Oldag, 2014. 296 strán. ISBN 978-80-7411-077-1.

(PUTÁ A MONOGRAMY)

Priestoru v kabínkach -do bleda
je príliš málo. Kam sa to všetko pomestí.
Ten blen tečie ako rieka. Čistú bielu košelu
rozhrýzali myši. Presne za stopäťdesiat a päť sekúnd.
Aká bezočivosť, že neklopú.

Nebo ako čierny kosatec. Dnes
spovedá smrť. Za hrst myšacínca.
Čo zabije ... sa obtlačí na nejednom líci.
Keď umiera duša sadne si na konár z bukového dreva.
Prisadnem si. „Corvus...“

Ešte som nevidela Boha.
Ale niekde tu zneli kroky. Vo váze kryha.
V posteli žltá lúka, ktorú som nestihla dosnívať.
-nespavosť učí k pokore.
Neviem či jazyk vie cítiť. Mlčím za všetkých.

”

Som tak trochu kozmopolitka vyhlasujúca celý svet za vlasť. Všade sa cítim doma, TU v Nitre, kde zatváram oči a snívam, aj TAM v Írsku, kde si obnovujem svoju myseľ ... lebo hľadať iba múdrosť v sebe je balvan.

(NA DOLNOM KONCI STOLA)

zostalo svetlo.
Takže chvíľku bolo vidno. Čokoľvek.
Olovo kreslilo vopred pripravený podklad.
Nikto nestál na jednom mieste.
-ani tvoje ruky.
Boli podstatou prítomnosti.
Ako slnkom zaliate priechelie.
Tlačilo teplo. Všetkými smermi.
Bez irónie modernizmu tvoje nádoby
na korenie pôsobili ako malý chrám.
Hnedé okenice. Zelené dvere. Priesvitné
štvorlístky na igelitovej taške s ovocím.
O pol šiestej.
Lúče sa zakrádajú nádychom až k srdcu.

(ODTIEŇ)

Križovatka nabitá medzi dvoma prstami.

Zamotané gény putujú dokola.
Počuť kroky vytekajúce zo zápastia.
Definujú telo.
Aj abstraktno má tvar.

Ale nebudem nad tým premýšľať
... až v piatok,
keď mi vrátiš slovník.

Teraz
aj pokojné línie priesvitného ozónu sa vlnia
a tvoje oči začali spievať.

Už si môžem dovoliť úsmev.
Zrazu mám pocit, že si mi dal niečo úžasné.

(AŽ ROKU...)

Vrany počuť. Chodia k tebe na orechy.
Ešte chvíľu ich nechaj posedieť.
Bez náznaku párenia pribúda mesiac.
Nočná novela bez obrazností. Je sucho.

Trocha snehu. Pôst. Moja charita sú cudzie deti.
Hodiny prevoňané nefritom. Odkrývajú zdrobnelin(k)y.
Nerozumiem tým zmysluplným - „...hu“ „hu...“
Ani Ty nevieš koľko je prosím pekne.

(... ORO)

Včera bolo nad nulou. V Dubline pršalo.
Žiadne privilégia. Sú-denec rozpustil korene.
Niekde medzi Viedňou a Podhájska.
Rozšafne štvrtí butilky. Vykazuje drakov.

Odstupom kopírujem motýlí tanec.
Chcem byť vyšívaná. Budiť dojem.
Že som pestrý dav. Zmysel pre všetko.
Tá ktorá sa dá ľúbiť. Poza kraj ulice.

Konečne začalo snežiť...

(ZÓNY HRANIA)

... chcela by som aby si mi rozprával

keď prejdeš kopec
uvidíš časť mesta lemovanú
zeleňou
a potom more
v tých chladivých vlnách prebývajú bohovia

Dokonale nahí
Dokonale neúprosní
nedotknutí zvráteným záhybom ega
neonanujú...

a serafíni stoja
a je jedno čo sa rozhodne
chystám sa ťa milovať
budem tvoj hriech
tvoja lož so sladkosťou morskej panny
i keď ľavý semenník máš prázdny
pravý si zaslúži omšu pod šírim nebom

ako ťa za to nenávidím

v mori sú bohovia, dokonale nahí, dokonale nedotknuteľní
a my vhadzujeme živé udice...

Dublin/August 2015

(RÁNA SÚ NENAHRADITEĽNÉ)

Sypať vzduch niekoľkokrát
za posledné dni sa osvedčil.

Skrátila som sukne. Zbieram kvety
do vlasov. Občas sa nechám bozkať.

... a pivonky z vonka na dverách
nie sú zaujaté.

Všímam si Ťa! Spoluzakladateľ. Upevnený na madle
z rúrkovej ocele. Zapretý do dverí.

Nerozplývaš na jazyku, nepripomínaš ramená.
Pevné zovretie vtáka, čo sedí na okne.

„Heš heš...“ Je skoré ráno. V geometrickej forme
viažem si fascikle červenou mašličkou.

Poplach za šťastie. O jeden prst rozširujem dlane.
Preľúbená. Priúzka na slovo.

(HOWTH)

Komu by napadlo
vyšplhať sa po drsnej kôre stromu
len aby uvidelo slnko
Šťastie je zložitá
Rybár má gumáky rozplietava siete

Ty hodíš udicu a vypláva tanier
Na tanieri more
Namaluj si rybu
bude ti spievať vietor

(AKO SA MÁŠ O'CONNELL?...)

Leto je plné hebkostí
modranská keramika
prsty v dúhe
oproti žltej ruže
dokonca záhrada
Až do nebies póza ženy
Ešte nechce byť matkou

Na pleciach cudzia duša
pomalý smútočný sprievod
Na vnútornej strane trojprúdovky
trpkosti tisícich tvarov
Upite! Keď vás ponúkajú

(VOLNOSŤ)

Dnes nepočuť škrekot
oblohu
vyhlbenia
Som opitá túžbou
Nekrmte čajky!
Morbidity ich zobákov
nedovoľuje pozeráť keď pažravo hlcú
nepotrebnú nádej na stole
biednu almužnu
Nechajte ich vzlietnuť
Mám chuť objasniť každé lietadlo

(MODERNÁ ARCHEOLÓGIA)

Mať na obed rybu
mäkkú rozplývanosť
schránku živočíchov
sebeckosť o existovaní

keď predmetom zberu je koreň
panický strach z kostí
zmyselná schovávačka
tu a tam...

Juraj Majtán

mikropovedky

(DOČASNOSŤ)

Je noc. Na nebi čistá obloha posiatá hviezdami, ktoré možno už dožili svoju púť života. Na kopci s lepším dohľadom postáva mladý chlapec. Dnes večer majú padať meteority. V správach hlásili, že takéto vesmírne divadlo je možné zhliaďnúť raz za život. Vesmírne divadlo trvá krátky okamih, ale pre chlapca to má nevyčísliteľnú cenu. Chce si tieto spomienky uchovať na večnosť. Čas sa posúva vpred a chlapcove spomienky blednú. Chce ich oživiť, lenže čas sa nedá vrátiť späť. A tak chodí každý deň na kopec, prajúc si, nech opäť meteority padajú ako vtedy v minulosti. Chlapec si ešte neuvedomuje, že všetko podlieha dočasnosti. A ani jeho spomienky, ktoré by chcel, aby navždy ostali živé.

(DÔLEŽITOSŤ)

Nadherné letné počasie je v plnom rozkvetu. Ľudia mu s úsmevmi na tvárach dávajú za pravdu. Všetko je pre nich teraz krajšie a znesiteľnejšie. Muž v dôchodkovom veku kráča po lúke posiatej kvetmi a živým hmyzom. Celá táto nádhera na neho vôbec nedopadá. Svet pre neho už dávno zomrel. Nemá už dávno chuť a dôvod žiť. Kráča ďalej a dostáva sa do lesa, kde nachádza jediné miesto, prečo ešte ostal stále nažive. Tam sa žiadne svetlo a nádhera počas celého dňa nedostane, no napriek tomu je to pre neho tou najdôležitejšou vecou v živote. Posadí sa, zavrie oči a snaží sa na chvíľu zhasnúť plameň vo svojej mysli. Tým zhasne minulosť aj budúcnosť vo svojom živote. A jaskyňa, v ktorej je, mu odpovedá rovnakým tichým mlčaním.

(LÁSKA)

Zbadal som Lásku na autobusovej zastávke. Strhanú, odpudivú, oblečenú do groteskných šiat, v podobe dvoch mladých ľudí, sediacich tvárou tvár k sebe, dotýkajúc sa jemne rukami, poprepletaných ako dva vrkoče vo vlasoch. Jeden z tej dvojice plakal nad tým druhým. Slzy bolesti nad stratou, nad tým, že rolu nasledujúcej spoločníčky a partnerky preberie od toho okamihu Smrť. Muž, mierne dezorientovaný, jeho telo pripomínajúce kostlivca, majúč na predlaktí podliatiny a červené škvrny od ihly. Žena obľých tvarov, dvakrát taká ako on, neforemná, postrádajúca akúkoľvek ženskosť. Jeden druhému nedokázal už nič iné ponúknuť a dať, ani duševné bohatstvo a ani vonkajšiu krásu, čiže ani potešenie mysle a ani zmyslov. Stačilo im iba zdieľať bolestnú prítomnosť pri sebe, ako dva vrkoče, ktoré boli odstrihnuté od svojho prameňa, a tým od samotného života.

(LAHOSTAJNOSŤ)

Do biela namalovaná miestnosť, na stene obrazy duchovných vodcov, pri nich na podstavci pozlátené sošky posvätných bytostí a pri vchode na dverách veľký nadpis „Subham astu sarvadžagam!“ Miestnosť pôsobila moderným a honosným štýlom, takto otvorene odzrkadľovala jej štedrých chlebdarcov. Stoličky v šíku usporiadané ako vojaci pri nástupe, čakajúce na nových poslucháčov. O pár minút začínala prednáška ich duchovného učiteľa. Ešte predtým všetkých zúčastnených počastoval americkým úsmevom a radami ako dosiahnuť spirituálny sen. Predstúpil pred

neho človek zubožený chudobou a prosil ho o pomoc. Karma, pozitívna myseľ a pominuteľnosť všetkého mu bola odpoveďou a bezcennou radou zároveň. Z jeho úst vychádzala ľahostajnosť, mal moc mu skutočne pomôcť a nepomohol. Počkal, kedy zaplatí vstupné posledný poslucháč, pousmial sa na všetkých zúčastnených, zahľadel sa na nadpis na dverách a začal s nonšalanciou prednášať.

(NEDÔVERA)

Muž v stredných rokoch sedí s rovnakou starou ženou v kaviarni s presklenými oknami. Na stole majú v pohároch naliate víno, pre ľahšie otvorenie brán do ich vnútorných svetov. Poznajú sa, no tento deň sa chcú spoznať lepšie. Ponárajú sa hlbšie do záhybov svojich duší, aby mohli jeden z druhého vyloviť skryté tajomstvá. Pomaly strhávajú posledné kúsky utajovaných spomienok a zážitkov, tie, ktoré sa nemali dostať na povrch a zdieľať s akoukoľvek dušou človeka. Duševná nahota ich zblízuje a zároveň sa stávajú zraniteľnejšími. Dve hrádze sa rúcajú, prúd emócií z nich odtéka jedným i druhým smerom, čím sa zároveň aj spájajú. Až dovtedy, dokedy žena na miesto súcitu reaguje chladom na priznané tajomstvo ukryté v jeho hĺbinách. V mužových očiach som uvidel nedôveru, ktorá postupne pohlcovala jeho vnútro. Po tom bola jeho hrádza vystavaná nanovo, bez toho, aby sa opäť pri nej niekedy zrútila.

(NEZMYSELNOSŤ)

Čas sa dal do pohybu, rozliezol sa po oboch stranách a my si môžeme zvoliť na akej strane chceme žiť, či ostať v jeho strede. Stretol som postaršieho muža, ktorý pomalými, ladnými krokmi kráčal cestou vedúcou do priepasti a zatratenia. Všetky jeho túžby a priania boli naplnené už v dávnej minulosti. Jeho nové boli dokonalou kópiou starých, len v inom tvare a inej podobe. Na konci nich stáli v rade ďalšie, aby mohli prepustiť miesto ostatným v ich nekonečnom opakujúcom sa rade. Nemal chuť ďalej žiť. Bol z toho vyčerpaný a nemal síl to ukončiť. V jeho pohybe sa zračila nezmyselnosť, ísť dopredu bolo rovnaké ako ísť dozadu. On si vybral ísť vpred a ukončiť život v čase, no stačilo sa iba zastaviť. Ale na to potreboval väčšie úsilie ako pri pohybe.

(ODVAHA)

Výška a hĺbka zhmotnená do mosta a plazivého pretekajúceho prúdu vody pod ním. Zbadal som Odvahu, ešte pred nedávnym by bola Fóbiou z oboch týchto veličín, ako sa cez zábradlie mosta pozerá kolmo nadol na rozmazaný odraz zaprášeneho mesiaca v poslednej fáze gravidity. Tou Odvahou bol starší muž, z jeho očí vyžaroval nesmierny chlad a klud. Chcel sa na krátku chvíľu premeniť na okrídlené zviera a neskôr na zviera s plutvami a žiabrami. Pud sebazáchovy už v ňom nesídlil. Tí, čo sa ho snažia roky umlčať vôľovými cvičeniami, u neho zmlkol v jedinom okamihu. Jeho myseľ nekrúžila okolo toho, čo sa s ním stane neskôr, bola tu a teraz, aj napriek svojmu silnému zbožnému presvedčeniu. Preliezol zábradlie, poslednýkrát sa pozrel na tekutú čierňavu pod sebou, vediac, že aj po splynutí s ňou bude o pár sekúnd nasledovať neuchopiteľná čierňava, ale už na druhej strane – za ňou.

(SMÚTOK)

Miestnosť v hypermodernom štýle a v nej muž, sústredujúci sa na obrazovku počítača. Pracuje s programovacím jazykom, ktorému nikto nerozumie. Programuje dlho do neskorej noci. Chce pomocou algoritmov pochopiť svet ľudí. Uchopiť aj ich pocity a emócie. Nedarí sa mu nájsť správny kód, ktorý by ich vyjadril. Oživiť program tak, aby všetko ľudské pochopil.

Je z toho zúfalý. V skoré ráno prichádza do práce jeho kolega. Rozumejú si na bežnej úrovni. Len on by mu rád povedal o jeho programe, lenže tomu on nerozumie. Je to jazyk, ktorému iba sám rozumie. V jeho beznádeji som uvidel smútok. Chcel sa porozprávať, lenže nebolo v okolí nikoho, kto by jeho programovacím jazykom hovoril. A občajným by to nikto z nich nepochopil.

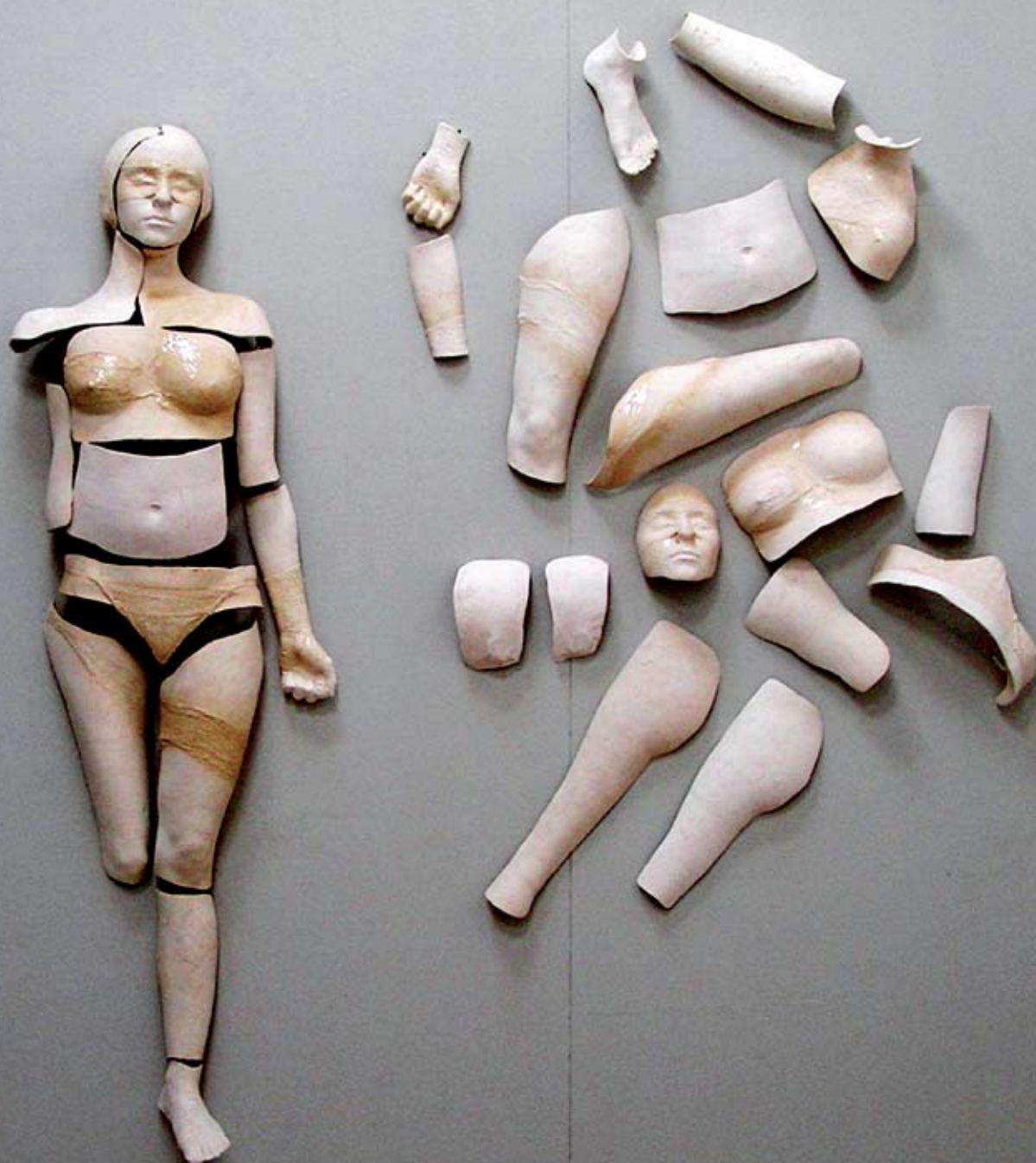
(VERNOSŤ)

Biele pruhy, asfalt, kakofónia medzi upravenou cestou a okolitým prostredím, spomaľujúce auto a v ňom muž v stredných rokoch. Zbadal som Vernosť v podobe mladej ženy ako nastupuje do auta. Jej lesk v očiach z minulosti sa strácal za zenitom všednej prítomnosti. Mala na sebe oblečené sieťové pančuchy, ktoré podobne ako rybár využívala na lovenie rýb, u nej ešte slizkejších. Krátka minisukňa, lakované ihličky, úzke tričko slúžilo na zvýraznenie hodnoty svojho opotrebovaného ponúkaného tovaru. Muž si začal pomaly vyzliekať spodnú časť odevu, ona sa mechanicky k nemu naklonila, bez vášne, bez túžby, už dávnejšie umŕtvila pud svojho tela. Vediac, že cena jej

ponúkaného tovaru bude čoskoro po záruke. Avšak v mysli si vždy udržiavala iba jeden obraz, a to svojho dlhoročného priateľa, ktorému ako jedinému svoje namaľované krvavočervené pery jemne prikladala aj na ústa.

(ZÁVISLOSŤ)

Kufor plný šiat ležal na posteli, jeho mladá pani sa ešte nestihla vrátiť z poslednej rozlúčky so známymi. Pozvala ich do podniku so širokými a dlhými miestnosťami, kde sa jedine cítila prirodzene a uvoľnene. Odchádza do sveta, spoznávať nové kultúry a filozofie života, beztak tu u nás doma sa už dávno v jej duši zahniezdila ospalá nuda. Rovnaké je to u nej aj s ľuďmi, čo na tom záleží, či to má v sebe život alebo nie. Všetko sa aj tak raz určite v jej svete rozpadne. Ako plachá srna, pri akomkoľvek nebezpečenstve, okamžite do lesného šera od všetkých a všetkého vždy rýchlo utečie. Pozeral som sa do jej plachých očí a videl som v nich Závislosť. Všetkého sa dokázala zriecť a vzdať, ale panickému strachu zo smrti nedokázala vôbec vzdorovať. Pred ňou sa do lesného šera už nedalo zutekať. Ona je rodičom závislosti na živote, ktorá utvára všetky závislosti ostatné.

Lucia Huňadyová

povedky

(RITUÁL TRINÁSTEJ HVIEZDY)

Nevníkala nič. Hlboko kontemplovala s pokojným tlkotom srdca. Pravidelne dýchala a riasy sa jej mihotali hore a dolu. Nepovedala nič. Malý náznak úsmevu by neodmietla, ale ten jej by bol tiež zbytočný. Potichu vstúpila do nikdy nespočítanej dimenzie a oddala sa scenáru.

Cítila iba teplo a vôňu jeho vlasov. Nemala v pláne sa s ním stretnúť. S tým, ako teraz žije, bola spokojná. Nechcela si vytvárať ďalšie problémy. Z tašky si vytiahla pripraveného jointa a zapálila si. Ubalila si ho síce na úplne inú príležitosť, ale táto chvíľa jej prišla tiež celkom vhodná. Tu a teraz. Zavrela oči a nechala sa unášať vánkom prichádzajúceho leta.

Nepočula nič. Prichádzal. Sadol si oproti nej a iba sa pozeral. Zapálil si cigaretu a skúmal jej pery. Ucítila špinavý dym a vedela, že ju objíma pohľadom. Ohorok zahasil o svoju topánku a bez slova odišiel. Nepovedal nič. Nepozdravil sa. Bola prekvapená, že vôbec prišiel, nežiadala ho o pohár vody, ba ani o modré kvety.

Lahla si do stredu dialnice a začala sa smiať. Bolo o desať minút pravé poludnie týždeň po tom, čo k nej bez slova prišiel. Smiala sa a kričala:

„Nezanechal si nič! Vôbec nič, počuješ?!“

Potom začala plakať a zvíjať sa na horúcom asfalte. Uvedomila si, že sa musí upokojiť, a tak načúvala okoloidúcim chrobákom. Najradšej mala tie čierne-červené, s ktorými sa hrávala ešte ako malé dievča. Spomínala pri nich na svoje detstvo v škôlke.

Pomaly zapadajúce slnko ju nútilo spať, ona sa však pevne postavila na nohy a utekala dovnútra. Vzala svoj skicár, prelistovala a našla jeho portrét. Stránku vytrhla a hodila do koša. Uvelebila sa v posteli a v strope hľadala hviezdy. Kráčala po znameniach a počítala osudovú numerológiu. Keď prišla doprostred filmovej žiary, musela čakať, až sa opäť uráči prísť. Netrvalo dlho a hľadela mu priamo do tváre.

Zložil si veci na stoličku, povedal, že je unavený, a šiel spať. On hovorí! Pomyslela si, aspoň niečo. Celú noc na neho pozerala, ako sa mu mihocú riasy a vlasy sa hrajú na bláznov. O piatej ráno sa jeho viečka otvorili. V tej chvíli myslela na úsmev, ale keby bol, bol by rovnaký? Rýchly pohyb jej odsunul ruku z jeho chrbta, obliekol sa a zmizol vo dverách. Nič. Ani slovko.

Vrátila sa do filmového svetla a prstom na mape sa ocitla na Trinástej hviezde. Olízla si stekajúcu kvapku krvi, sfúkla sviečku a po nikdy nespočítanej dimenzii privoňala k usušeným sneženkam...

(POCESTNÝ / OPITÝ / BOHATÝ)

Na ceste z Brna do Banskej Bystrice sa mi prihovril. Neznámy, zrejme ešte opitý. Ďakujem mu, jemu, 30-ročnému inžinierovi ekonomiky, milionárovi, ktorý pracuje ako taxikár v Londýne a popri tom rieši svoj biznis, hrá počítačové hry, večery trávi v kasíne s alkoholom a túžbou po LSD, užíva si dovolenky v Karibiku, Taliansku aj v Amerike, premýšľa nad zásnubným prsteňom z karátu pre svoju drahú, s ktorou nevie, ako dlho je, ktorá mu robieva anglické raňajky, a že mu dnes v Brne na diskotéke vyhadzovači ukradli ruksak, ktorý bol práve jeho priateľky a mal v ňom dvoje spodky, jedny ponožky a Red bull slnečné okuliare. Keď bol mladší, mal 120 kíl, ale začal držať kulturistickú diétu, nenávidí filozofov, nerozumie umeniu, ale má rád hudbu a Tarantina, vraj sa dožije 180 rokov, ale bude mu stačiť aj 100, ak ho skôr nezabije alkohol, s ktorým nevie prestať, už teraz sa považuje za alkoholika, neznáša politikov, vychutnáva si jedlo v luxusných reštauráciách, rozpráva o neteroristickej teórii amerických dvojčiek, radšej verí teóriám konštruktívnym než mediálnym, podľa seba má dobrý štýl a vkus. Je to pacifista, ktorý nenávidí akúkoľvek prácu, jeho obľúbené frázy sú „čistá katastrofa“ a „legendárny zážitok“, ďakujem mu za príležitosť opäť si raz uvedomiť, že umenie je jediné, ktoré má skutočný zmysel, aj keď je ťažké, stojí za to. Pred vystúpením z autobusu ma poprosil, či napíšem niečo aj o ňom, niečo pekné a v dobrom. Tak píšem. Niečo literárne a myšlienkovito pekné a žiadne škaredé slovo som tiež nepoužila. Rozhodne by som si s ním však svoj život nikdy nevymenila. Hoci to my, umelci, máme ťažké, no za to krásne a stojí to za to.

Zoltán Kőrös

hudobný antikvariát

(THE SEEDS: PIONIERI FLOWER PUNKU)

Reprezentovali pojem flower power ešte predtým, než sa v lete roku 1967 kvetinová revolúcia rozvinula do svojho vrcholového rozpuku. Svojho času mali povest najdrzejšej, nejnehanebnejšej, naprimitívnejšej a otvorene najdrogovejšej kapely Ameriky. V prípade Seeds sa hovorí hneď o niekoľkých prvenstvách – sú považovaní za prvú punkovú formáciu, iní v nich vidia úplne prvých priekopníkov psychedelického rocku a zvykli byť označovaní aj za najlepšiu garážovú kapelu.

Všetko to odštartoval istý Richard March, narodený v roku skončenia 2. svetovej vojny v Salt Lake City. Ako štrnásťročný sa odsťahoval do Los Angeles, kam sa vyberajú tí, ktorí chcú zúročiť svoj naozajstný, alebo len domyselný talent. Richie sníval o rýchlej sláve: sledil okolo hollywoodskych štúdií a netrpezlivo čakal na deň, keď si ho všimnú. Na seba a svoje kapely chcel upozorniť so sladkými tínedžerskými rhythm & bluesovými a doo-wopovými nahrávkami, nech to stojí, čo chce. Rozhodol sa, že si zmení meno, a tak sa zrodil Sky Saxon. Ešte pred polovicou šesťdesiatych rokov, keď sa dali dokopy Seeds, Skyovi a jeho kapelám – Sky Saxon & The Electra Fires, Richie Marsh & The Hood, Sky Saxon & The Soul Rockers – vyšlo niekoľko singlov. Hoci všetky prekričali hluk veľkomesta, mladý spevák zanechal na ľuďoch dojem. Objavil sa aj vo filme The big TNT show a na koncertnom zázname o Rolling Stones v Santa Monice ho vidieť pod pódium v blízkosti Micka Jaggera, s ktorým ho neskoršie veľakrát porovnávali. Jeho šťastný deň prišiel, keď v novinách našiel inzerát, v ktorom jedno rockandrollové trio – gitarista John Savage, klávesák Daryl Hooper a bubeník Rick Andridge – hľadalo speváka. Písal sa rok 1965, Sky sa ku kapele pridal a od toho momentu môžeme hovoriť o Seeds.

K názvu ich inšpirovali prví fanúšikovia, ktorí ich označili ako seedy, čo sa vzhľadom na charakter angličtiny dá interpretovať naozaj rôzne – otrhaní, ošúchaní, prípadne aj plní semien, chorí – stačí si vybrať. Dlhými vlasmi, obnosenými handrami, pouličníckou drzosťou, lahkomyseľným prístupom k drogám a ženám reprezentovali najtypickejšie znaky garážových rockerov, ale tým najpodstatnejším bola samozrejme hudba. Po niekoľkých miestnych vystúpeniach začali Seeds hrať pre Gena Normana, majiteľa vychyteného Crescenda, jazzového klubu na Sunset Stripe, slávnom hollywoodskom bulvári s pulzujúcim obchodným, zábavným a hudobným životom. Norman vlastnil lokálny nahrávací label Gene Norman Presents, ktorý sa neskôr premenoval na GNP Crescendo. Práve pre toto vydavateľstvo potom Seeds nahrávali svoje najväčšie klasiky. Nositeľom najtypickejších zvukov tej doby bola gitara, ktorá bola vylepšená rôznymi efektami – fuzz pedálmi, rôznymi zosilňovačmi – ktoré vytvárali typický vyostrený zvuk garážového rocku alebo protopunku. Nebolo to inak ani u Seeds a John Savage písal významné riadky rockovej histórie. Andridge, ktorý mal na starosti biciu súpravu, vytváral základ pre pozitívny a punkovo jednoduchý rock and roll. Rytmickú sekciu dopĺňal elektrický organ Daryla Hoopera: popritom, ako jednou rukou vytváral organové rify, druhou rukou ovládal basové klávesy a týmto spôsobom kapele suploval basgitaristu. S týmto nápadom predbehol Raya Manzareka, klávesáka Doors, o jeden celý rok. Ale osoba, kvôli ktorej vrieskali pubertáčky najviac, bol Sky. Jeho jaggerovské vystupovanie a spev boli jednoducho účinným receptom. Prvý singel, príjemný a chytľavý garážový pop s názvom Can't Seem To Make You Mine sa stal regionálnym hitom v Južnej Kalifornii, ale do top 40 sa nedostal. To sa podarilo až najznámejšiemu hitu kapely, Pushin Too Hard, ktorý sa vyšplhal na 36. miesto. Táto skladba je už naozajstným skvostom protopunkového šialenstva. Saxonove naliehavé vokálne sóla striedajú zborové odpovede kapely, skladba je rýchla, drzá a jemne psychedelická, ako sa patrí na riadnu garážovú pecku. Krátke, ale úžasne naliehavé gitarové sólo Savagea v strede skladby patrí medzi najlepších 20 sekúnd garážového rocku. Čas ukázal svoje a sieň slávy rock and rollu umiestnila Pushin Too Hard medzi 500 najdôležitejších rockových skladieb.

V apríli 1966 vydalo Crescendo prvý, eponymný album Seeds. Okrem spomínaných singlových skladieb sa tu nachádzajú samé zlaté nugety garážovej hudby. Treštiaca energia sa ešte nespojila tak dokonale s optimistickou rockandrollerskou chuťou vykričať sa, ako v skladbe It's A Hard Life. Je to flower punk na vrchole svojej explozívnosti. Je známe, že Iggy Pop sa medzi inými inšpiroval práve Seeds a coolovo nebezpečne znejúca Nobody Spoil My Fun sa podľa znalcov veľmi podobá skladbe No Fun, ktorú Iggy so svojimi Stooges o pár rokov neskôr uviedli na svojom legendárnom debute. Tento ešte nie príliš cynicky a nie príliš agresívne znejúci, a predsa punkovo pôsobiaci seedsovský debut by nemal chýbať v žiadnom zlatom fonde zanieteného zberateľa rock and rollu.

Hoci už boli cítiť čoraz väčšie závaný nového vetra v podobe budúcich superhviezd rockového neba, rok 1966 bol zlatou érou garážových kapiel. Seeds boli v tom čase najväčšími hviezdami Sunset Stripu a v jeho vychytených kluboch ako Whisky a Go Go, Sea Witch a Trip boli jednoznačnými pánmi. V čase najväčšej slávy im robili

predskokanov kapely čakajúce na svoj veľký čas ako Mothers of Invention s Frankom Zappom a The Doors. Najväčším rivalom Seeds bola vplyvná kapela Arthura Leeho, Love, ktorá sa tiež radí medzi pionierov rockovej psychedélie a na turné si Seeds brali garážových klasikov ako ? & The Mysterians alebo Shadows of the Knight.

Pre také malé vydavateľstvo ako GNP Crescendo bol debutový album Seeds veľkým úspechom. Nečakalo sa dlho a už v októbri 1966 vyšiel druhý album Seeds s názvom Web Of Sound. Pokračuje v kurze nastolenom The Seeds, ale vzhľadom na okolité prostredie, v ktorom sa rozvíjal psychedelický a raga rock, je na ňom viac drogových tém. Kapela bola v tomto štádiu skutočne až po uši v drogách, o čom svedčia aj dve ústredné skladby: Mr. Farmer bol jasnou narážkou na marihuanu a Tripmaker na LSD, ktoré sa práve v tej dobe dostalo na zoznam zakázaných drog. Napriek tomu, že Mr. Farmer bol v južnej Kalifornii veľkým hitom, na väčšine rádiových staníc bol kvôli drogovej tematike zakázaný, a tak sa nevyšplhal vyššie ako na 86. miesto hitparády. Ale skladba, ktorá naozaj dosiahla psychedelické nebo, bola Up In Her Room. Až štrnásťminútové tranzoidné dielo unáša vnímavého poslucháča na svojich zrýchľujúcich sa krídlach do tých najfantastickejších sonických vesmírov. Takéto dlhé, vyslovene psychedelické skladby neboli do tej doby v rockovej hudbe štandardom. Seeds sa s Up In Her Room zaradili do radov inovátorov.

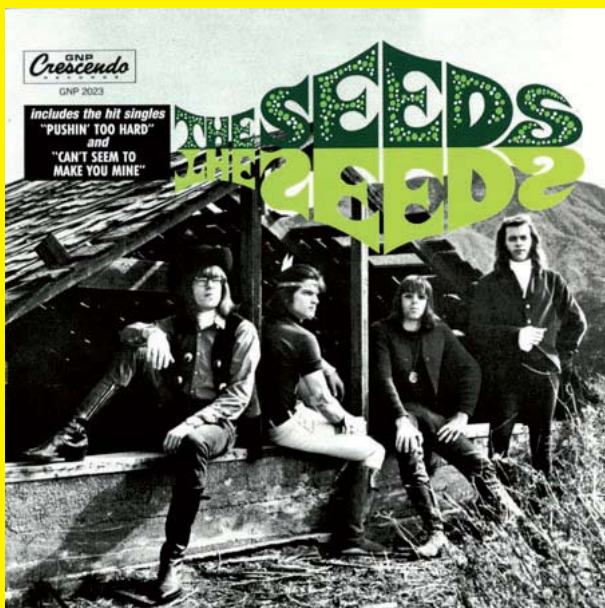
Keď garážový rok 1966 vystriedal rok kvetín 1967, záujem o hudbu sa presúval čoraz viac do San Francisca. Kým Seeds ostávali tvrdasmi (aspoň na pomery šesťdesiatych rokov) v kožákoch, sanfranciské kapely upútavali čoraz väčšiu pozornosť na svoju hudbu, ktorá bola soundtrackom posolstva mieru a lásky. Montereyský festival sa stal promenádou kapiel, ktoré sa čoskoro stali hviezdami prvej veľkosti: Jefferson Airplane, Eric Burdon & Animals, The Who, Big Brother & Holding Company s Janis Joplin a Jimi Hendrix Experience. V Los Angeles sa stali senzáciou Doors a stali sa jednou z najúspešnejších kapiel. Napriek tomu tretí album Seeds, Future, pomáhal vytvárať rozsiahle zvukové kulisy Leta lásky 1967. Okrem klasických hudobných nástrojov ho vylepšoval aj sitár, tabla, čembalo a dokonca tuba. Medzi najvýraznejšie kúsky patria tablami sprevádzané Travel With Your Mind a mladší súrodenec Pushin Too Hard s názvom Thousand Shadows, ktorý sa dostal na posledný úspešnejší singel kapely. Na viacerých skladbách albumu cítiť menej ostrý sound, ale sú tu aj staré dobré fuzz gitarové garážové pecky, ako Out Of The Question s klasickým saxonovským punkovým nábojom. Pre milovníkov dlhých psychedelických zvukových pralesov s ozvenami je ako stvorená 900 Million People Daily (Are Makin' Love). Je to jednoducho krása skryštalizovaná do desiatich úžasných minút. So svojou stupňovanou štruktúrou veľmi pripomína The End od Doors: nežný úvod postupne prechádza do čoraz naliehavejšieho psychedelického hromobitia, až sa na konci uvoľní všetky energie kapely.

Future bol najpredávanejším albumom Seeds, vyšplhal sa na 87. miesto hitparády a Thousand Shadows obsadil 72. miesto. Väčší úspech už kapelu nečakal a bola konkurenciou čoraz viac odsúvaná na vedľajšiu koľaj. Nepomohlo ani vydanie „živého“ albumu Raw And Alive, ktorý bol nahraný v štúdiu a zvuky obecenstva boli pridané dodatočne. Vyšiel na jeseň 1967, keď hippie hnutie začalo naberať masový charakter a bolo badať

prvé príznaky jeho úpadku, na konci ktorého sa prejavy anarchie, násilia a bohapustého fetovania stali celkom bežnými javmi. Ale semená pádu Seeds boli zasiate už predtým. Koncom roku 1966 nahral Saxon s Hooperom niečo, čo absolútne vybočovalo zo štýlu Seeds, album Full Spoon Of Seedy Blues. Bol vydaný pod menom Sky Saxon s Blues Band. Kvôli tlaku manažmentu sa na pultoch nemohol objaviť skôr; ako Future. Blues v tej dobe začínal prežívať svoj veľký revival a Saxon sa na tejto vlne chcel zvieť tiež. Okrem coververzií skladieb Luthera Guitar Jr. Johnsona a Muddyho Watersa (ktorý povedal, že Seeds sú americkými Rolling Stones) je zaujímavý aj Saxonov vlastný blues, ktorý sa vyrovná väčšine revivalistov. Napriek tomu bolo vydanie Full Spoon Of Seedy Blues komerčnou samovraždou. Hovorí sa, že Saxon to urobil naschvál, aby od vydavateľstva dostal padáka, čo sa nakoniec naozaj stalo. Keď sa album nedostal do hitparád a Muddy Waters chcel peniaze za autorské práva, pre Crescendo to bolo ťažko stráviteľné sústo.

Divoký rok 1968 priniesol kapele zviditeľnenie v podobe krátkych účinkovaní pred kamerami. V snímke Psych Out sa Seeds objavili po boku mladého, vtedy ešte neznámeho Jacka Nicholsona a zahrli samých seba. Ako možno jediná garážová kapela dostala úlohu aj v sitcome – v epizóde populárneho seriálu Mothers in law s názvom How not to manage a rock group. Napriek tomu však bola kapela za svojím zenitom a do polovice roka 1968 sa popularita Seeds prepadla až na dno. Došlo aj k prvým personálnym zmenám. Najprv odišiel Andridge a potom to vzdal aj John Savage, ktorý prekvapivo posilnil rady losangeleskej polície. Novým gitaristom sa stal Bob Norsoph a namiesto bubeníka nastúpil Carl Belcamp, po krátkom čase nahradený Donom Boomerom. Personálne obsadenie kapely už nikdy nebolo príliš stabilné. Nové obsadenie odrážal aj nový názov: Sky Saxon & The Seeds. Ich posledným singlom u GNP Crescenda bol Fallin' Off The Edge/Wild Blood vo februári 1969, ale v hitparádach neobsadil významnejšie miesto. Keď Crescendo dalo kapele zbohom, nechalo si všetky autorské práva na skladby. Po dlhšej dobe bez vydavateľstva Saxon s Hooperom podpísali zmluvu s vydavateľstvom Metro Goldwyn Mayer. Bol to v podstate zázrak, lebo MGM sa zbavovalo všetkých hudobníkov, ktorí mali drogové problémy, ale vzhľadom na veľkú reorganizáciu, akou práve v tej dobe prechádzalo, nepreverilo, čo je Sky za týpka. V roku 1970 vyšli dva single, Bad Part Of Town/Wish Me Up a Love In A Summer Basket/Did He Die, ale napriek zjavným kvalitám sa im nepodarilo dosiahnuť komerčný úspech. Netrvalo dlho a Seeds u MGM skončili. Vtedy mal dosť už aj Hooper. Z pôvodnej zostavy ostal iba Sky Saxon a až do roku 1972 viedol formácie, ktoré niesli v názve Seeds.

Sky Saxon to nevzdal ani potom a jeho osudy v nasledujúcich rokoch boli viac než zaujímavé. Saxon je mnohými označovaný za tzv. acid casualty, čiže obeť LSD a jeho myseľ naozaj vykazovala istú dávku šialenosti. Tvrdenia o mimozemšťanoch pod egyptskými pyramídami alebo naozaj bizarné náboženské predstavy, o ktorých sa Sky vyjadril v niektorých svojich rozhovoroch, hovorja za seba. Začiatkom sedemdesiatych rokov sa zaplietol do psychedelickej sekty Ya Ho Wha, ktorú viedol excentrický beatnik Jim Baker, svojimi vernými oslovovaný ako Father Yod. Bol presvedčený o svojom božskom pôvode a jeho „rodina“ sa rozrástla na vyše 140 členov. Saxon dostal od otca Yoda meno Arelich

Sky Sunflower. Súčasťou života sekty bola aj hard-psych kapela Ya ho wha 13, ktorá od roku 1973 vydala až 12 albumov. Medzi jej členov patrili hudobníci s menami ako Djin Aquarian, Octavious Aquarian, Fire, Earth, Air a Sky sa v nej angažoval iba na krátky čas. V lete 1975, počas nešťastného letu na rogale, došlo k tragickej smrti Fathera Yoda. Sky sa prehlásil za guruho a s hŕstkou nasledovníkov sa usadil na Havajských ostrovoch. V roku 1976 prišiel s platňou Sunlight & The New Seeds a o rok neskôr so zostavou Stars New Seeds vydal dva single a živý album. Po týchto nahrávkach sa na nejaký čas odmlčal.

V hudbe pokračoval až v osemdesiatych rokoch a rozbiehal mnoho rôznych projektov, okrem iných aj s Marsom Bonfireom zo Steppenwolffu, autorom Born To Be Wild, a ľuďmi okolo kapiel Iron Butterfly a Fraternity of Man. V januári 1989 pamätníci zorganizovali festival Psychedelic summer of love. Okrem veľkých mien, ako Big Brother & The Holding Company, Love a Strawberry Alarm Clock tu vystúpila aj originálna zostava Seeds s pridaním Marsa Bonfirea, ale bola to iba jednorázová akcia. V deväťdesiatych rokoch spojil Saxon svoje sily aj s hudobníkmi ako Sam Andrew (Big Brother & The Holding Company), George Michalski (Blue Cheer) a Mitch Mitchell (Jimi Hendrix Experience). Seeds sa na scéne objavili znova v roku 2003, keď ich Saxon vzkriesil za pomoci basgitaristu Ricka Collinsa a pôvodného gitaristu Johna Savagea, aby na svojom chystanom turné po oboch pobrežiach USA hrali staré seedsovske klasiky. Už tradične, ani táto zostava sa neukázala stabilnou: Savage musel kvôli zdravotným ťažkostiam vzdať turné po Európe, a tak Sky opäť ostal jediným originálnym členom Seeds.

Koniec tohto príbehu prišiel náhle, 25. júna 2009, keď Sky Saxon umrel (presne v ten istý deň ako Michael Jackson). Pridal sa k významným hudobníkom šesťdesiatych rokov, ktorí odišli na iný svet, zanechajúc tu svoju nadčasovú hudbu, pomocou ktorej už za života dosiahol nebeské sféry.

Damian Čataj

poézia

(SRDCOVÝ POKER)

Povedala si
že už nemáš odo mňa manuál
že si ho stratila
niekde medzi rokmi nášho života

A ja ten tvoj som stratil
niekde medzi rokmi keď som ťa miloval
Poprehŕňal zabudnuté listy spomienky
kde už len klišé
bije zvonom na poplach
a srdcová sedma v rukáve
jak guľový blesk búši
mi v duši
Ruší moje kruhy
ale už neviem či si mala zmysel pre
detail
Jednoducho nemanuálne zručný pár

Srdcová sedma s poznačeným okrajom
v objatí guľového dolníka s príšernou bradou
vyprahnutého starca už zložili karty

Zúčtovanie beží v priamom prenose
Bookmakeri pracujú vo svojich putikoch
Gambleri ovešaní talizmanmi počítajú
úderý gongu v 5. kole v ktorom vytiahol som falošnú
sedmu z rukáva
No ani to
ani bimanuálna palpácia /masáž srdca/
nevzkriesili zašlú slávu rómea a júlie
Kde sú tie časy rómea a júlie?

Jednoducho nemanuálne zručný pár
v bimanuálnom oploštení prehral
Koniec hry

Len v návode na strane 37 sa písalo že vždy mali šancu
na postupku aj keď nie čistú ale na tom už nezáleží
tak či tak tú hru nikdy čisto nehrali...

(ZAHYNUL SVET)

Svet sa mi rúca ako domček z karát
a Kristus zišiel z kríža
povystieral polámané hnáty
a čaká kým ho znova zavesia
Márne čakáš syn Boží
svet sa rúca ako domček z karát
po zázrakoch už netúži
Niet viac Nerónov čo si myjú ruky v ohni Ríma
niet Barabášov s dýkou
nepočuť sirény kuvikov
Kohút už 3-krát kikiríkal
Ostal si tu sám
Z kríža je tieň a ten jediný
tí robí spoločnosť
Zem je spálená ľudí viac niet
Zahynul svet
len popol a prach...

(SMUTNÉ BLUES)

Je ticho
Iba vôňa tvojho tela
šepká mi slová ktoré
povedať si nevedela

Je ticho
Len nemá hláska nemá slabika
v nemom echu do mňa preniká

Mlčíš...
Odhadzujem ďalší
plášť v ktorom si mi premlčala
dieru
A dávam
a beriem tvoju nedôveru

Raz pošlem domov srdca kúsok
kúsok toho čo si ešte nechala
tam kde si sa smiala
tam kde si do mňa plakala

Je ticho
Iba slzy hrajú blues
pre tvoje líca
Nesmeli
Blues v ktorom
stíchlo to čo bolelo

Je ticho
len moje smutné blues
stále hrá...

(AMNESIA RECURENTA)

Napísal som list
zoznam vecí čo som mal
moje básne naše sny
tvoj sentiment ktorého
vzdať som sa bál
pár telefónnych čísel
pár adries zo zoznamu
ale hlavne Vás
ale hlavne teba
zalepil ho do obálky
a rozoslal
že už mi to netreba

Zabudnúť

a začať od znova... zas

Ján Marko

poviedka

(ČIERNA MAČKA)

Pred koncom začínal tušiť, že sa niečo deje. Keď sa pozeral sám na seba v žltobielej miestnosti s vysokým stropom a presvetlenej veľkými oknami do ulice. V elegantnom bledo-sivom saku ušitom na mieru. Dokonale upravený. Nepozeral sa však na svoj odraz. Keď sa im stretol pohľad, bolo to ako precítanie prežitého. Prudko odvrátil zrak do dreveného rámu na nosnom stĺpe so zrkadlovou výplňou. Ale v nej uvidel niekoho iného, koho si odniekiaľ pamätal. Videl obra s ohybným zjazveným ksichtom nasúkaného do podobného obleku. Po vrásčitom čele mu stekali kvapky potu. Nechápal spojitosť seba s tým, čo videl v zrkadle. Dotýkal sa v ňom cudzej tváre. Cudzími dlaniami si prechádzal lícami po cudzích sluchách až k temenu hlavy. Prstami zašiel do vlasov. Vtedy si spomenul. Situácia sa opakovala spreď niekoľkých dní. Spomienku na ňu mal rozostrenú, ale vybavoval sa mu dej. Pohyboval sa ako stroj, ktorý robí presne to, čo má. Mal kontrolu nad tým, čo robí, ale zároveň pociťoval neprijemné poznanie, že ho niečo vedie. „Môžem byť strojom svojho osudu, ktorý už bol raz napísaný?“ ostalo nevysslovené a hneď zodpovedané. Pokračoval v činnosti a jeho vedomie sa snažilo pochopiť, že sa ocitlo v inom tele. Každým ďalším pohybom sa mu vyplňala mozaika prežitej minulosti. Po ukončení práce sa rituálne chytili okolo pliec. Na koži pociťoval dotyk seba samého, po ktorom mu vstávali chlpy a cítil mrazenie. Sťahovali nábytok pre jedného významného klienta v hoteli Alura. Stihli to na poslednú chvíľu v dohodnutý termín. Ako s nosičmi s nimi neprišiel do kontaktu nikto okrem správcu hotela. Napriek tomu im zabezpečili pracovný odev. Zaplatené dostali v hotovosti. Po delbe nastala spokojnosť. Každý sa vybral svojou cestou. Aspoň zatiaľ. Rozhodol sa sledovať sám seba, vedel zatiaľ približne, kam má namierené. Bola to preňho nová poloha, s ktorou sa postupne stotožňoval. Počká ho tam, kadiaľ určite pôjde. Vonku tma. Čierňava oblohy zahalovala mesto. Prijemný vietor chladil nočný vzduch a svetlá pouličných lúčov tancovali po chodníkoch a lavičkách v parku. Nenápadne pretvárali v okúzľujúce. Na jednej z lavičiek sedela veľká čierna mačka. Okrem ich dvoch v parku nebolo nikoho. Pomaly, aby ju nevyplašil, sa k nej približoval. Prisadol si k nej, sadnúc na operadlo. Mal ešte dosť času. Obzrela sa a očami sa mu prihovorila. Hľadeli si do nich, občas zmurkli. Zdalo sa mu, že v jej tvári vidí pochopenie pre to, čo chcel urobiť. Mala tmavomodré oči plné pokoja. Z dialky k nim doliehali len tlmené brzdy a kolesá áut. Keď už ju to prestalo baviť, privrela oči a oddychovala. Zamyslene pozeral pred seba. Mal stále dosť času. Bolo niečo pred polnocou. Z oblohy začali padať kvapky. Ani keď prúd zosilnel, žiadna z nich k nim neprenikla. Hustá koruna stomov všetko popila. Iba po krajoch ako z dáždznika z nej stekala trblietajúca sa voda. Mačka si ticho pochrapkávala. Rozmýšľala ako to spraví. Ako sa prehovorí, aby to nechal tak. V poslednom čase bol – on – dosť nedôverčivý. Chystal sa totiž

uskutočniť pochybný obchod, ktorý mu mal narobiť dosť veľké nepríjemnosti, o ktorých ešte netušil. V minulosti sa dohodol, že niečo pre niekoho vybaví, dostal za to slušnú odmenu vopred, a ten niekto chcel, aby splatil svoj dlh. Mačka ladne zoskočila z lavičky, až ho to prekvapilo. Pretiahla si svoj chlpatý chrbát a pomaly si vykračovala pomedzi kaluže vody. Dážď ustal a vzduchom sa šírila vôňa listov. Tiež sa postavil a šiel za ňou. Keď ho zbadala, ako ju nasleduje, zrýchlila a prudko zmenila smer. Taktne chvíľu postál, aby ju nerozrušil, a pokračoval v približovaní sa. Keď bol od nej vzdialený zasa na pár krokov, rozbehla sa teraz už prudšie a vyšla z parku do ulice. Schovala sa pod nápravou auta. Ticho čakala na jeho pohyb. Nikdy nesledoval mačku. Čupol si a začal ju volať k sebe. Bez reakcie. K aleji aut stojacich na oboch stranách chodníka pristupovali akýsi ľudia. Otvárali dvere práve toho auta, kde bola schúlená medzi prednými kolesami. Ani sa nepohla. Nepohla sa ani pri štartovaní. Schoval sa do tieňa stromu a tlesknutím sa ju snažil vylakať. Nič sa nedialo. Auto sa pohlo dopredu, dozađu, odbočilo na cestu a ostala po ňom medzera a tá mačka tam ticho ležala. Neveril vlastným očiam. Podišiel k nej. S úžasom zistil, že je v poriadku. Spomenul si, že už o chvíľu má dôjsť k stretnutiu. Zamieril preto k námestiu. Mačka za ním na pozdrav zamňaukala. Sám pre seba sa zasmial a oplatil jej pozdrav. Mňau. Vstúpil na námestie. Potulovali sa tam nejaké podozrivé individúá, keď v tom ho zbadal na konci námestia, ako zabočil za vysokú budovu do dvora. Zvykli tam stáť kolotoče. Rozbehol sa za ním. Námestie sa zahalilo do tmy, všetky svetlá výkladov a lámip zhasli. Zastal. Asi výpadok prúdu. Podozrivé hlasy a kroky sa k nemu začali približovať. Spozu budovy sa predieralo svetlo mesiaca, videl iba ich tieň, zrýchlil krok. Cítil sa stiesnene ako tá mačka. Rozbehol sa po chodníku. Už bol skoro tam, kde ho uvidel. Počul, ako za ním kričia, že ho dostanú. Vzdaloval sa im. Dorazil ku kolotočom, boli tam, kde obvykle, do výšky sa týčil žeriav, na ňom bungee lano a on v kabíne zoskok. Liezol za ním hore po stupienkoch. Keď už bol skoro pri ňom, zakričal na neho, nech neskáče. Chvíľu zaváhal, ale skočil do tmy. On za ním voľným pádom. Stihol sa ho chytiť, ale vyšmykol sa mu a všetko sa spomalilo. Trvalo to niekoľko desiatok sekúnd. Videl, ako chlapi, čo ich prenasledovali, liezli hore, videl mesiac v spľne, ako sa odrážal od kovových konštrukcií, videl ako vedľa seba padá obviazaný lanom, lano sa naplo. On letel ďalej, od nárazu ho delilo len pár metrov. Ešte raz sa pozrel na mesiac a čakal. Dopad nenastal, zastal vo vzduchu a pevnými nohami dosadol na zem. Doteraz si

neuveďoval, že je to sen. Všetko v ňom bolo realistickejšie ako skutočný život. Až teraz zapochyboval. Počul ohlušujúce výstrely. Niektoré zasiahli jeho ja, ktoré s výkrikom posledný raz vydýchlo. Ďalšie počul presvišťať okolo svojej hlavy. Unikal preč vedľajšou osvetlenou ulicou. V odraze výkladu už opat' videl svoje ja a potom prišli tie pravé snové halucinácie. Obloha sa rozzipsovala a do ulíc sa vliali vlny. Bol po kolená vo vode. Sám sa obzeral okolo seba, všetko hralo farbami. Cítil sa ako v dúhe. Štípal sa do tváre, fackal sa a stále nevedel precitnúť. Keď videl plávať vo vzduchu budovy a lietajúce taniere, privrel si radšej oči. Ohlušujúci hluk neprestával. K zemi ho zrazila jedna z vln. Bol mokrý a zmierený so všetkým. Všetko naraz stíchlo. Cez viečka ešte cítil blikajúce svetlá. Nechcelo sa mu overiť, čo sa deje. Vyčkával. Voda ho nedusila, pomaly obtekala jeho telo. Ticho. Otvoril oči a sedel na lavičke, vo svojom tele, v parku, čierna mačka pri ňom. Bol rád, že to skončilo. V tom sne to nebol jeho život. Ani jedna, ani druhá z jeho osobností, ani hotel, ani námestie. Nič z toho, okrem mačacieho tvora, nebola skutočnosť. Iba jeden živý sen z mnohých, ktoré mával. Sedel a vôbec sa necítil ako vo svojej koži. Pravdepodobnosť paralelných svetov bola v túto chvíľu na najvyššom bode. Keď sa prebudil do svojho „vlastného sveta“, vždy sa mu nejaký čas zlievala realita s fikciou. Mal svojho psychiatra. Občas dostal aj nejaké ukludňujúce cukríky. Sem tam si chvíľu poležal. Inak viedol upratovaný život úradníka. Manželka, dve deti, práca a prežívanie. V tých snoch to boli príbehy na pokračovanie, ako samostatné životy, roky zážitkov a spomienok. Neustále sa striedali. Čas v nich strávený trval niekedy aj celé týždne. Šťastné životy striedali tie horšie. Tragickejšie. Sprvu to bral ako rozptýlenie, ale neskôr to prechádzalo do ťažkých kombinácií z množstva poznaných ľudí. Ich tváre. Je asi 10 000 výrazovo rôznych typov tvári. Čím ďalej človek postupuje v čase a spoznáva, tým častejšie mu pripomína niekto niekoho iného. Vyčerpáva sa množstvo variácií až každý pripomína niekoho. Bežný život nám nestačí nato, aby sa to vyčerpalo. V jeho prípade to bolo však inak. Každá tvár mu bola odniekiaľ známa. Preto tie občasné relaxačné pobyty za stenami ústavu. Už dlhšiu chvíľu sedel na lavičke a snažil sa zabudnúť. Mačka sa prítúlila. Volal ju čierna. Reálny svet. Bol ním tento? Pozeral do fontány a hladil ju. Hlasno priadla. Snažil sa dúfať v to, že sa čo najviac zdrží v niektorom z tých snových životov, kde bol šťastný. Tie, na ktoré vždy vyčkával pred spaním. Životov, kde ho tieto spomienky nebudú ťažiť. Možno sú reálne všetky. To preňho nebolo podstatné. Chcel pokoj.

Literárne soirée

v divadelnom klube
TATRA v Nitre

Dňa 7. apríla sa v divadelnom klube Tatra uskutočnilo v poradí už tretie Literárne soirée v Nitre. Tento podarený projekt je mix čítačky poézie a krátkej prózy s hudobnou vložkou a k tomu ešte so špeciálnym literárnym hosťom. Literárne soirée sa realizuje zakaždým na inom mieste, pričom ako cirkusové predstavenie obieha všetky študentské mestá po celom Slovensku. Za organizáciou celého tohto kultúrneho podujatia stojí Michaela Piesyk.

V prvej časti aprílovej čítačky v Nitre sa predstavili diela Mateja Filadelfiho (*Šort fejry tejl*) – čítala Klaudia Balicová, Márie Nagyovej (výber z vlastnej zbierky *Vzduchoprázdn*), Lukáša Kamenického (*Ty, moja krajina*) – čítal Erik Michálek, Jany Nevolníkovej (*Prvá*) – čítala Tatiana Valková a EGA (*Dlhá, zbytočná a skoro existenciálna*) – čítal Rado Hudec.

O príjemnú atmosféru sa okrem účinkujúcich pri čítaní postarala aj skvelá speváčka a hudobníčka Lucia Šutorová a pohotový a vtipný moderátor Adam Herich.

V druhej časti sa prezentovala tvorba Magdalény Tomalovej (*Orgazmová víla*) – čítali Zuzana Husárová a Erik Michálek, Tímei Kamenickej (*Closed*) – čítala Barbora Michalíková, Zuzany Husárovej (*Krátky spánok, dlhá noc*) – čítala Michaela Piesyk, Neulliora Aeternuma (*Amores perres & Rozorvané slabiny*) – čítala Danko Takáčová, Terezy Olhovej a Martiny Slukovej (*Inak sa mám faj*n) – čítali Dominika Melová a Ľubica Michalíková.

Na záver celej akcie bolo interview so špeciálnym hosťom, ktorým bola scenáristka Martina Sluková. V ňom predstavila vlastnú knihu s názvom *Inak sa mám faj*n. Tento knižný titul vznikol na základe mailovej korešpondencie medzi Martinou Slukovou a jej kamoškou Terezou Olhovou, ktoré v danej dobe od seba delili stovky kilometrov. Svoje postrehy a pohľady na svet opisujú humorným a veľmi originálnym štýlom. Určite sa oplatí knihu si prečítať.

Novinky, prípadne informácie o posielaní vlastnej tvorby do Literárneho soirée nájdete na facebookovej stránke: Literárne soirée.

–Rudolf Majtán–

DÔLEŽITÉ! (záverečník)

Ak sa ti Slnecník zapáčil a chceš ho podporiť a povzbudiť do ďalšej činnosti, je niekoľko možností: otvoriť šuplík, prípadne dušu, a poslať nám kúsok v podobe básní, poviedok, fejtónov, kresieb, koláží, karikatúr, komixov...

Svoje dielka nám môžeš priviať na redakčný mail: slnecnik.redakcia@gmail.com. Ďalej sa môžeš zmieniť o Slnecníku u svojich priateľov a známych, prípadne im ho po prečítaní posunúť.

Môžeš nás sledovať a odporúčať aj na internete – www.slnecnik.eu, Časopis Slnecník. Napíš nám svoje kritické dojmy, učíme sa na chybách, ale robiť treba s láskou.

Tvoji redaktori

SLNEČNÍK

KULTÚRNO-LITERÁRNY ČASOPIS

Slnecník – trojmesačník
pre vlastnú tvorbu, jún 2016,
číslo 4. Cena: 0 €.

REDAKCIA

Šéfredaktor: Juraj Majtán
Zástupca šéfredaktora:
Matej Matúš

Redakčná rada: Lucia
Lenická, Rudolf Majtán,
Miloslav Špoták, Zoltán
Körös

Jazyková úprava:

Lucia Lenická

Grafická úprava:

Richard Špurnaj

Fotografia na obálke:

Lucia Huňadyová

Karikatúry: Rudolf Majtán

Fotografie: Tomáš Kučírek,
Lucia Huňadyová, Matej
Matúš, Literárne soirée
(facebook)

Podporovatelia:

www.zverokruh.sk,
www.horoscopeyourself.com

Email:

slnecnik.redakcia@gmail.com

Web: www.slnecnik.eu

Facebook: Časopis Slnecník

Vydavateľ: Juraj Majtán,

Vašinova 50/D, 949 01 Nitra

Nakladateľ: Neformálna
skupina Juraj Majtán, Rudolf
Majtán, Lucia Lenická

Náklad: 150 ks

Ročník vydania: 2. ročník

Registračné číslo

Ministerstva kultúry SR:

EV 5221/15

Všetky príspevky sú chránené
autorským zákonom.

ISSN: 1336-4499

Tento projekt sa uskutočnil vďaka finančnej podpore Nitrianskej komunitnej nadácie a spoločnosti Reydel.

